

UNIVERZITET U ZENICI
PRAVNI FAKULTET U ZENICI

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM
DODIPLOMSKOG STUDIJA**

ZENICA, maj 2010

SADRŽAJ

UVODNE NAZNAKE	5
PREDMETNO-PLANSKA STRUKTURA	8
PROGRAMSKA STRUKTURA	15
PRVI SEMESTAR	16
HISTORIJA DRŽAVE I PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE I	16
EKONOMSKE OSNOVE DRŽAVE I PRAVA	17
RIMSKO PRAVO I	18
SOCIOLOGIJA SA SOCIOLOGIJOM PRAVA.....	20
TEORIJA DRŽAVE	21
DRUGI SEMESTAR	22
HISTORIJA DRŽAVE I PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE II	22
RIMSKO PRAVO II.....	24
KOMPARATIVNA PRAVNA HISTORIJA.....	25
KRIMINOLOGIJA	27
METODOLOGIJA DRUŠTVENIH I PRAVNIH NAUKA.....	29
TEORIJA PRAVA	31
TREĆI SEMESTAR	32
BRAČNO PRAVO.....	32
SAVREMENI PRAVNO POLITIČKI SISTEMI	33
KRIVIČNO PRAVO I	34
USTAVNO PRAVO I.....	36
GRAĐANSKO PRAVO	37
MODERNE PRAVNE KODIFIKACIJE.....	38
NASLJEDNO PRAVO.....	40
ČETVRTI SEMESTAR	41
KRIVIČNO PRAVO II	41
PRIVREDNO PRAVNI SISTEM I POLITIKA	43
RODITELJSKO I STARATELJSKO PRAVO	44
STVARNO PRAVO	46
USTAVNO PRAVO II	47
IZBORNI PREDMETI	48
ZEMLJIŠNO KNJIŽNO PRAVO	48
PRAVNA KLINIKA IZ KRIVIČNOG PRAVA	50
USTAVNO SUDSTVO	52
PRAVNA KLINIKA IZ HISTORIJE DRŽAVE I PRAVA	53
PETI SEMESTAR	54
FINANSIJE I FINANSIJSKO PRAVO	54
KRIVIČNO PROCESNO PRAVO I.....	56
MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO I	58
OBLIGACIONO PRAVO I	59
RADNO PRAVO.....	61
PRAVO EVROPSKE UNIJE.....	63

ŠESTI SEMESTAR	64
KRIVIČNO PROCESNO PRAVO II.....	64
MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO II.....	66
EVROPSKO PRIVATNO PRAVO	67
MEĐUNARODNO KRIVIČNO PRAVO	70
OBLIGACIONO PRAVO II.....	72
SOCIJALNO PRAVO	73
IZBORNI PREDMETI	75
NOTARSKO PRAVO.....	75
PРАВNA KLINIKA IZ KRIVIČNOG PROCESNOG PRAVA	77
IZBORNO PRAVO	79
EKONOMSKA ANALIZA PRAVA	80
SEDMI SEMESTAR	81
GRAĐANSKO PARNIČNO PRAVO	81
OSNOVI PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA.....	83
MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO I.....	85
PRAVO PRIVREDNIH DRUŠTAVA.....	87
UPRAVNO PRAVO I	89
FILOZOFIJA PRAVA.....	91
MEĐUNARODNO FINANSIJSKO PRAVO.....	92
OSMI SEMESTAR	93
GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO II	93
MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO II	95
POSLOVNO PRAVO.....	97
UPRAVNO PRAVO II.....	99
PENOLOGIJA	100
IZBORNE NASTAVNE GRUPE	102
GRAĐANSKO PRAVNA	102
EVROPSKO UGOVORNO PRAVO	102
MEĐUNARODNO PRIVREDNO PRAVO	103
KRIVIČNO PRAVNA	106
KRIMINALISTIKA.....	106
VIKTIMOLOGIJA.....	108
PRIVREDNO PRAVNA	110
PRAVO KONKURENCIJE.....	110
PORESKO PRAVO	111
DRŽAVNO PRAVNA	112
UPRAVNO PRAVO POSEBNI DIO.....	112
DIPLOMATSKO I KONZULARNO PRAVO.....	113

UVODNE NAZNAKE

Pravni fakultet Univerziteta u Zenici je javna ustanova koja se djelatnošću visokog obrazovanja bavi organiziranjem nastavnog, naučno-istraživačkog i stručnog rada kroz dodiplomski i postdiplomski studij. U cilju ostvarivanja pretpostavljenih zadataka u okviru svojih djelatnosti Fakultet se organiziraju putem: katedri, nastavnih predmeta, instituta i seminara.

Fakultet u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju zeničko-dobojskog kantona organizira i izvodi dodiplomsku nastavu za stjecanje stručne spreme pravnih nauka. Nastava se izvodi prema utvrđenom nastavnom planu i nastavnom programu usklađenom prema Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine i Bolonjskoj deklaraciji. Nastavni plan sadrži opće, stručne i fakultativne predmete. Opći i stručni predmeti su obavezni, a izborni predmeti postaju obavezni nakon što ih studenti odaberu.

Osoba koja stekne stručno zvanje *diplomirani pravnik* nakon završenog studija na Pravnom fakultetu u Zenici bila bi opskrbljena neophodnim teorijsko-aplikativnim kompetencijama za nesmetano i kvalitetno obavljanje poslova za koje se educira.

ECTS na Pravnom fakultetu

Evropski sistem (European Credit Transfer System) odnosno Evropski sistem prijenosa bodova dvočlani je sistem koji obuhvata sistem bodovanja kolegija po kriteriju opterećenosti studenata pojedinim kolegijima te izradu informacijskog paketa, cjelovitog skupa sažetih, sistemskih i transparentnih informacija o studiju i okolnostima studiranja. To se prije svega odnosi na program studija, preko programa pojedinih kolegija, uslova za upis i zahtjeva tokom studija pa do uslova stanovanja, sportskih aktivnosti i upravnih formalnosti u zemlji za strane studente.

Prijenos bodova znači dodavanje određenog koeficijenta svakom kolegiju u pojedinom semestru studija i to po kriteriju opterećenosti studenta tim kolegijem unutar toga semestra. Bodovanje po ECTS ne znači procjenjivanje opterećenosti studenata pojedinim kolegijima u jednom semestru akademske godine.

Svaki semestar ima ukupno 30 bodova, koji se moraju bez ostatka raspodijeliti na sve predmete (obavezne, izborne, opće) a mogu se bodovati i studentske aktivnosti za koje se procjeni da ulaze u nastavne aktivnosti (npr. istraživački projekti, seminari, vježbe i pojedini drugi oblici uspješnog studiranja). Bodovi postaju zaslužni i pripisuju se studentu tek nakon položenog ispita ili neke druge verifikacije aktivnosti studenta, prema popisanom nastavnom planu i programu.

Uvjeti za prijelaz u sljedeći semestar i godinu propisuju se brojem osvojenih bodova. Za puno ispunjenje obaveza u semestru student mora osvojiti 30 bodova. Više postignutih bodova u semestru ili godini (npr. više izbornih predmeta itd.) mogu se upisati studentu u opisnom supplementu diplomi. Temeljna svrha ECTS je da olakša prijelaz studenta između pojedinih studijskih program fakulteta i univerziteta kao i redovno ispunjavanje obaveza studija pravnih nauka

Organizacija i trajanje studija

Dodiplomski studij za stjecanje visoke stručne spreme na Pravnom fakultetu u Zenici traje 4 (četiri) godine (osam semestara). Nastava i ispiti obavljaju se u toku školske godine, koja počinje 1. oktobra a završava se 30. septembra naredne kalendarske godine. Dijeli se na ljetni i zimski semestar.

Zimski semestar počinje 1. oktobra tekuće godine i završava se 31. januara kalendarske godine a ljetni semestar počinje 1. februara i završava se 30. septembra. Nastava u jednom semestru traje 15 (petnaest) sedmica. Sedmični broj časova nastave za studente iznosi maksimalno 30 časova. U prvoj godini.

Nakon završetka studija svršenic stiče diplomu u kojoj će stajati da je stekao stručni naziv **DIPLOMIRANI PRAVNIK.**

UNIVERZITET U ZENICI**PRAVNI FAKULTET U ZENICI**

MODEL DODIPLOMSKOG STUDIJA		
Godina studija	Nastavni predmeti obavezni/izborni	
I godina (I + II semestar)	Obavezni 5 + 6	Zimski semestar = 1 seminarski rad
II godina (III + IV semestar)	Obavezni 7 + 5	Zimski semestar = 1 seminarski rad Ljetni semestar = Izborni predmet
III godina (V+VI semestar)	Obavezni 6 + 6	Zimski semestar = 1 seminarski rad Ljetni semestar = Izborni predmet
IV godina (VII + VIII semestar)	Obavezni 7 + 5	Ljetni semestar = Izborna nastavna grupa (2 izborna predmeta)
Ukupno	Obavezni: 47	Izborni: 4 + 3 seminara

Napomena: Svake akademske/studijske godine studenti **IV, VI i VIII** semestra opredjeljuju se za ponuđene **izborne predmete** sa listi izbornih predmeta u navedenim semestrima.

PREDMETNO-PLANSKA STRUKTURA

I SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR I	P	V	S	Σ	ECTS
08K-25-001	Historija države i prava I	4	1	-	5	6
08K-23-096	Ekonomске osnove države i prava	4	2	-	5	6
08K-25-002	Rimsko pravo I	4	2	-	5	6
04K-01-036	Sociologija sa sociologijom prava	4	2	-	5	6
08K-23-001	Teorija države	4	1	-	5	6
UKUPNO		20	8	-	28	30

Tjelesni odgoj	-	2	-	2	-
Strani jezik	2	1	-	3	-
Retorika	2	-	-	2	-

II SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR II	P	V	S	Σ	ECTS
08K-25-004	Historija države i prava II	4	1	-	5	5
08K-25-003	Rimsko pravo II	4	1	-	5	5
08K-25-005	Komparativna pravna historija	4	1	-	5	5
08K-26-001	Kriminologija	4	1	-	5	5
04K-01-028	Metodologija društvenih i pravnih nauka	4	1	-	5	5
08K-23-002	Teorija prava	4	1	-	5	5
UKUPNO		24	6	-	30	30

Tjelesni odgoj	-	2	-	2	-
Strani jezik	2	1	-	3	-
Retorika	2	-	-	2	-

III SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR III	P	V	S	Σ	ECTS
08K-24-001	Bračno pravo	3	1	-	4	3
08K-23-003	Savremeni pravno-politički sistemi	3	1	-	4	3
08K-26-002	Krivično pravo I	4	2	-	6	7
08K-23-004	Ustavno pravo I	4	1	-	5	7
08K-24-002	Građansko pravo	4	1	-	5	5

08K-25-008	Moderne pravne kodifikacije	2	-	-	2	2
08K-24-003	Nasljedno pravo	3	1	-	4	3
UKUPNO		23	7		30	30

IV SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR IV	P	V	S	Σ	ECTS
08K-26-003	Krivično pravo II	4	2	-	6	7
08K-23-014	Privredno-pravni sistem i politika	3	1	-	4	4
08K-24-004	Roditeljsko i starateljsko pravo	3	1		4	4
08K-24-005	Stvarno pravo	4	2	-	6	6
08K-23-005	Ustavno pravo II	4	2	-	6	7
	Izborni predmet	2	-	-	2	2
UKUPNO		20	8	-	28	30

OTVORENA LISTA I

Šifra	Izborni predmet	P	V	S	Σ	ECTS
08K-24-017	Zemljišno-knjižno pravo	2	-	-	2	2
08K-26-007	Pravna klinika iz Krivičnog prava	2	-	-	2	2
08K-23-014	Ustavno sudstvo	2	-	-	2	2
08K-25-007	Stari pravni tekstovi	2	-	-	2	2

V SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR V	P	V	S	Σ	ECTS
08K-23-007	Finansije i finansijsko pravo	2	1	-	3	3
08K-26-004	Krivično procesno pravo I	4	2	-	5	6
08K-23-008	Međunarodno javno pravo I	3	1	-	4	5
08K-24-008	Obligaciono pravo I	4	2	-	6	6
08K-24-007	Radno pravo	3	2	-	5	5
08K-23-008	Pravo Evropske unije	4	1	-	5	5
UKUPNO		20	9	-	29	30

VI SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR VI	P	V	S	Σ	ECTS
08K-26-005	Krivično procesno pravo II	4	2	-	6	6
08K-23-009	Međunarodno javno pravo II	3	1	-	4	5
08K-24-009	Evropsko privatno pravo	3	1	-	4	4
08K-26-005	Međunarodno krivično pravo	3	1	-	4	4
08K-24-008	Obligaciono pravo II	4	1	-	5	5
08K-23-010	Socijalno pravo	3	1	-	4	4
	Izborni predmet	2	-	-	2	2
UKUPNO		22	7		29	30

OTVORENA LISTA I

Šifra	Izborni predmet	P	V	S	Σ	ECTS
08K-24-018	Notarsko pravo	2	-	-	2	2
08K-26-007	Pravna klinika iz Krivičnog procesnog prava	2	-	-	2	2
08K-23-015	Izborno pravo	2	-	-	2	2
08K-23-016	Ekonomska analiza prava	2	-	-	2	2

VII SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR VII	P	V	S	Σ	ECTS
08K-24-010	Građansko parnično pravo	3	2	-	5	5
08K-24-012	Osnove prava intelektualnog vlasništva	2	1	-	3	4
08K-24-011	Međunarodno privatno pravo	4	2	-	6	6
08K-24-013	Pravo privrednih društava	3	1	-	4	4
08K-23-011	Upravno pravo I	4	2	-	6	5
04K-01-009	Filozofija prava	3	1	-	3	3
08K-23-012	Međunarodno finansijsko pravo	2	-	-	3	3
UKUPNO		21	9	-	30	30

VIII SEMESTAR

Šifra	SEMESTAR VIII	P	V	S	Σ	ECTS
08K-24-016	Građansko vanpranično i izvršno pravo	3	2	-	5	6
08K-24-014	Procesno međunarodno privatno pravo	3	2	-	5	5
08K-24-015	Poslovno pravo	3	2	-	5	6
08K-23-013	Upravno pravo II	3	2	-	5	6
08K-26-008	Penologija	2	1	-	3	3
	Izborna nastavna grupa	4	-	-	4	4
UKUPNO		18	9		27	30

OTVORENA LISTA

Šifra	Nastavna grupa	P	ECTS	Šifra	Nastavna grupa	P	ECTS
Gradansko pravna		4	4	Krivično-pravna		4	4
08K-24-019	Evropsko ugovorno pravo	2	2	08K-26-009	Kriminalistika	2	2
08K-24-020	Međunarodno privredno pravo	2	2	08K-26-010	Viktimologija	2	2
Privredno-pravna		4	4	Državno-pravna		4	4
08K-23-022	Pravo konkurencije	2	2	08K-23-020	Diplomatsko-konzularno pravo	2	2
08K-23-023	Poresko pravo	2	2	08K-23-021	Upravno pravo- posebni dio	2	2

PROGRAMSKA STRUKTURA

PRVI SEMESTAR

HISTORIJA DRŽAVE I PRAVA I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	6

Program predavanja

Srednjovjekovna (feudalna) bosanska država: Osnovne odlike i periodizacija državnopravnog razvitka BiH, Bosna kao samostalna feudalna država, Bosanska crkva, Državno uređenje srednjovjekovne Bosne. Bosna pod osmanskom vlašću. Okupacija BiH 1878. god. BiH za vrijeme Austro-ugarske uprave: **Habsburška carevina i njena ustavna struktura, Organizacija vlasti u BiH 1878.-1918., Nacionalno-politički kurs okupacione uprave, Organizacija vjerskih zajednica, Političke stranke, Aneksija BiH, Bosanskohercegovački Ustav i Sabor.** BiH 1914.-1918. i stvaranje jugoslavenske države: **Državnopravne prilike u BiH tokom rata.** BiH u Jugoslaviji između dva svjetska rata: **BiH za vrijeme privremenog državnog uređenja 1918.-1921. Vidovdanski ustav. Šestojanuarska diktatura. Oktroirani ustav i njegova primjena. Borba za autonomiju BiH 1937.-1941.** BiH u vrijeme rata 1941.-1945. BiH U Socijalističkoj Jugoslaviji. BiH kao samostalna i suverena država.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tokom nastave svaki student dužan je uraditi: Pojedinačno ili grupno istraživanje o temi iz nastavnog programa ovog predmeta što donosi do 30 poena. Rezultati istraživanja u formi Power point bit će javno prezentirani; Detalji u pogledu tema istraživanja, tehničkog aspekta i dinamike prezentacije bit će saopćeni na nastavi i tokom prve dvije sedmice tekućeg semestra; Esej o temi iz nastavnog programa ovog predmeta što donosi do 20 poena. Teme za eseje, i detalji vezani za obim, dokumentaciju, tehnički aspekt ovog rada i dinamiku izvršenja obaveza bit će saopćeni tokom prve dvije sedmice nastave tekućeg semestra na časovima vježbi; Da pristupi završnom ispitu koji donosi do 50 poena.

Literatura

Obavezna:

Mustafa Imamović: Historija države i prava BiH, III izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2003.

Čaušević, Dženana: Pravno-politički razvitak BiH, Dokumenti sa komentarima, Magistrat, Sarajevo, 2005.

Bosanski ustav (fototip izdanja iz 1910. godine), Muslimanski glas, Sarajevo, 1991.

Dopunska:

Mustafa Imamović: Historija Bošnjaka, Bošnjačka zajednica kulture "Preporod", Sarajevo, 1998.

Grupa autora: BiH od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1998.

Noel Malcolm: Povijest Bosne, Zagreb-Sarajevo, 1995.

EKONOMSKE OSNOVE DRŽAVE I PRAVA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja

Namjera je da se studentima pruže osnovna znanja o ekonomskim osnovama države i prava, s ciljem upoznavanja temeljnih odrednica društveno-ekonomskih odnosa i njihovih mehanizama u funkcioniranju države i prava.

Polazna znanja u razumijevanju odnosa prava i ekonomije. Zakonitosti tokova društvene reprodukcije. Efikasnost nacionalne ekonomije. Anatomija tržišnog sistema, regulatorna uloga države u privredno-pravnom sistemu. Međudržavni ekonomski odnosi. Politika raspodjele. Uticaj države na ekonomski razvoj. Globalizacijski tokovi.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Oblik nastave: Predavanja, vježbe (interaktivna nastava - prezentacije - diskusija). Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: kontinuirane provjere znanja – testovi. Način polaganja ispita: pismeno.

Literatura

B.Golić "Principi ekonomije I", Sarajevo 2002, (sa izuzetkom stranica 53 - 85; 389 - 406);

E.Vilogorac, "Uvod u ekonomiju", Sarajevo 2001;

P. Samuelson - W.Nordhaus, "Ekonomija"

U toku izvođenja nastave studentima može biti ponuđena i druga aktuelna literatura.

RIMSKO PRAVO I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja

Rimsko pravo u povijesti evropskog univerzitetskog razvoja predstavlja najstariju znanstvenu disciplinu. Pregledom aktualnih reformskih procesa na većini evropskih Univerziteta ova disciplina i dalje zauzima nezaobilaznu polazišnu odrednicu u osnovama evropskih pravnih studija. Modemi pravni sistemi u svijetu su baštinili temeljne institute rimskog prava, a naročito u najvažnijim pravnim kodifikacijama. Strukturalna pravna terminologija, načini pravnog rezoniranja, argumentiranja i tumačenja, sa pregledom evolutivnih promjena, a naročito ekonomskih, filozofskih i političkih uzroka tih promjena konkretnih pravnih instituta, posebno najrecipiranih institucija rimskog prava, stvarnog i obveznog prava, predstavljaju nezaobilazne elemente pravne edukacije modernog pravnika.

Uvod. Statusno pravo. Porodično pravo. Stvamo pravo – uvod. Pojedina stvama prava.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Svi studenti su dužni aktivno se uključiti u predviđene oblike izvođenja nastave: predavanja (organiziranje panel diskusija), izrada seminarskih radova, konzultacije.

Metodološki pristup provjere znanja će biti potenciran kroz kontinuirano praćenje aktivnosti u seminarskim kolokvijima, seminarskim radnjama, pismenim testovima dok će na završnoj provjeri znanja studenti imati mogućnost izbora pismenog ili usmenog polaganja ispita.

Literatura

I. Udžbenici:

1. Boras M.-Margetić I., Rimsko pravo, Rijeka 2004.
2. Horvat Marijan: Rimsko pravo, Zagreb 1984.
3. Malenica Antun: Rimsko pravo, Novi Sad 1999.
4. Milošević Miloš: Rimsko pravo, Beograd 2005.
5. Romac Ante: Rimsko pravo, Zagreb 1988.
6. Stanojević Obrad: Rimsko pravo, Sarajevo 2000.
7. Šarac M.-Lučić Z.: Rimsko privatno pravo, Sarajevo 2007.

II Literatura:

1. Bogojević-Glušćević N., Izvori za rimsko obligaciono pravo (posebni dio), Podgorica 1995.
2. Gaj, Institucije (Gai Institutionum Commentarii), prev. O. Stanojević, Beograd 1982.
3. Justinijan, Digesta, prva knjiga, drugo izdanje, prev. A. Malenica, Beograd 2003.
4. isti: Institucije (Institutiones Iustiniani), prevod, uvod i komentar A. Romac, Zagreb 1994.
5. Ulpijan, Knjiga regula (regularum liber singularis Ulpiani), Zagreb 1987.
6. Apostolova-Maršavelski, M. O problemu porijekla rimske hipoteke, ZPFZ, 24, 4/1974, 345-364.
7. Baron, I., Institucije rimskog prava, Zagreb 1925.
8. Bujuklić, Ž. Forum Romanorum. Rimska država, pravo, religija i mitovi., Beograd 2005.

9. Čučković V., *In iure cessio ususfructus*, GPFS, XXIII, 29-37, Sarajevo 1975.
10. Danilović, J.-Stanojević, O., *Tekstovi iz rimskog prava. Praktikum za vežbe*, deveto izdanje, Beograd 2003.
11. Egersdorfer, A., *Predavanje o institucijama rimskog prava*, Zagreb 1919.
12. grupa autora, *Hrestomatija rimskog prava*, sv. I, Pravni fakultet Zagreb 1998.
13. grupa autora: *Imperium und Provinzen (Zentrale und Regionen)*, Pravni fakultet Sarajevo 2006.
14. Jaramaz-Reskušić, I., *Sustav kazni u rimskom pravu*, ZPFZ, 48, 5/1998, 545-576.
15. Jocić, L., *Interdiktna zaštita kao jedan od vidova pretorovog uticaja na razvoj rimskog prava*, Beograd 1982.
16. Jovanović M., *Augustovo bračno zakonodavstvo*, Beograd 1994.
17. ista: "Leges regiae" - pitanje autentičnosti, Niš 2004.
18. isti: *Praktikum iz rimskog prava*, Pravni fakultet Novi Sad 1997.
19. Margetić L., *Rimsko pravo-izabrane studije*, Rijeka 1999.
20. Mojović, N., *Periculum rei venditae od rimskog do savremenog prava*, Beograd 1985.
21. Petrak, M., *Rimske pravne tradicije i hrvatsko stvarno pravo*, ZPFZ, 52, 5/2002, 1043-1060.
22. Petranović, A., *Položaj kupca u pravnom režimu rimske kupoprodaje*, Zagreb 1996.
23. Polojac, M., *Rimski societas u najnovijoj literaturi*, Anali PFB, 54, 2/2006, 177-204.
24. isti: *Izvori rimskog prava*, Zagreb 1973.
25. isti: *Riječnik rimskog prava*, Zagreb 1989.
26. Sicz, M., *Praktikum iz rimskog privatnog prava*, Novi Sad 2002.
27. Stanojević, O., *Rimsko pravo*, Sarajevo 2001.
28. Stojčević, D., *Rimsko privatno pravo*, Beograd 1979
29. Šarac M.: *Mandatum u rimskom pravu*, Zagreb 1994.

SOCIOLOGIJA SA SOCIOLOGIJOM PRAVA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja:

Edukacija studenata iz oblasti sociologije i sociologije prava, upoznavanje sa pojmom, ciljevima, zadacima, predmetom izučavanja sociologije i sociologije prava, osnovnim pojmovima sociologije i sociologije prava, njihovim nastankom i razvitkom, ulogom i zadaćama kroz povijest i u današnje vrijeme. Očekuje se ovladavanje studenata predviđenim nastavnim gradivom u cilju budućeg uspješnog uključivanja u dalji nastavno-obrazovni proces, savladavanja tog procesa na razini evropskih standarda i uspješnog okončanja studija prava.

Sociologija:

Uvod. Historijski razvitak sociologije kao društvene znanosti. Sociologija u granicama klasičnog građanskog društva. Sociologija i suvremeno građansko društvo. Pozicija sociologije kao znanosti i njena uloga danas. **Sociologija prava:** Uvod. Pravo i znanosti o pravu. Prirodno i pozitivno pravo: društveno-historijske i teorijske pretpostavke transformacije prirodnog u pozitivno pravo. Njemačka klasična filozofija - filozofijsko ishodište moderne sociologije prava. Nastanak i razvitak sociologije prava kao moderne sociologijske discipline. Pravo u BiH, evropsko pravo i pravo međunarodne zajednice - nova uloga i zadaća sociologije prava.

Vježbe:

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni odslušati predviđeno nastavno gradivo prema programu, pohađati i aktivno učestvovati na vježbama i konsultacijama te u toku sernestra napisati, po vlastitom izboru, jedan seminarski rad, esej ili članak iz gradiva koje slušaju.

Rad studenata pratit će se kroz pohađanje nastave, njihove aktivnosti kroz učešća na vježama i konsultacijama, a završni ispit obaviti će se nakon provedenih aktivnosti tokom nastavnih obaveza, učešća u različitim oblicima rada i nastavnih aktivnosti, obavljenih seminarskih radova, eseja, zbrajanjem svih postignutih rezultata i konačnom završnom provjerom znanja studenata iz predmetne oblasti.

Literatura :

Osnovna :

1. Salih Fočo, Sociologija, Zenica, 2000.
2. Michael Haralambos, Martin Holborn, Sociologija. Teme i perspektive, Zagreb, 2002. (odabrana poglavlja)
3. Jean Carbonnier, Pravna sociologija, Novi Sad-Podgorica, 1992.
4. Anthony Giddens, Sociologija, Beograd, 2005. (odabrana poglavlja)
5. Mihailo Đurić, Sociologija Maxa Webera, (Sociološka hrestomatija), Zagreb, 1987.
6. Vjeran Katuranić, Teorija društva u Frankfurtskoj školi, (Sociološka hrestomatija) Zagreb, 1990.

Pomoćna :

1. Veljko Korać, Marxovo shvatanje čovjeka, (Sociološka hrestomatija), Zagreb, 1987.
2. Erich Fromm, Autoritet i porodica, Zagreb, 1984.
3. Erich Fromm, Anatomija ljudske destruktivnosti I i II, Zagreb-Beograd, 1986.

TEORIJA DRŽAVE

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	6

Program predavanja

U okviru predmeta Teorija države stiču znanje, vještine i sposobnosti vezane za: shvatanje važnosti veze između države i prava; uvođenje u osnovne pojmove države kao organizacije i države kao političke zajednice; uvodna saznanja o državi, obliku vladavine, političkom sistemu, državnom uređenju i stepenu centralizacije državnih organa; objašnjavanje općih pojmova države i državnih djelatnosti, ustavno zakonodavne, izvršne političke, sudske i upravne; upoznavanje sa radom državnih organa i pravom koje stvaraju prepoznavanje kategorija javnog prava.

Država kao organizacija. Državni organi. Podjela vlasti i podjela državne djelatnosti. Zakonodavna vlast i ustavno-zakonodavna djelatnost. Izvršna vlast i izvršna politička djelatnost. Sudska vlast i pravosudna djelatnost. Upravna djelatnost. Podjela država. Oblik vladavine. Pojmovi: pravna država, socijalna država, totalitarna država, minimalna država, Repeticija pojmovnika.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni učestvovati u svim oblicima rada (prisustvo časovima nastave, grupnim i individualnim oblicima rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Studenti su obavezni uraditi pristupni rad i testove. Ukupna ocjena se formira na osnovu evaluacije svih oblika studentskog rada. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura

Nikola Visković: *Teorija države i prava*, Birotehnika CDO, Zagreb, 2001.

Duško Vrban: *Država i pravo*, Golden marketing, 2003.

Fuad Muhić: *Teorija države i prava*, Magistrat, Sarajevo, 2002.

Berislav Perić: *Država i pravni sustav*, Informator, Zagreb 1994.

Atila Ozer: *Država*, Rabic, Sarajevo, 2004

Na početku svake akademske godine studenti će biti obaviješteni o aktuelnoj literaturi iz ove oblasti

DRUGI SEMESTAR

HISTORIJA DRŽAVE I PRAVA II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Ciljevi i očekivani rezultati predmeta: da upozna studente sa bosanskim komparativnim pravom kao nastavnom disciplinom koja je bila predmetom proučavanja, kako na pravnom studiju u BiH, tako i van nje; da sagleda uporedno-pravni razvitak jurističkih institucija u BiH koji se u kontinuitetu može pratiti još od ranog južnoslavenskog srednjeg vijeka, pa preko osmanskog i austro-ugarskog razdoblja do formiranja zajedničke jugoslavenske države i njenog razvitka do 1992. godine; da komparativnim izučavanjem studenti shvate međuiticaje dubrovačkog i mletačkog prava, šerijatskog i kanonskog, odnosno milletskeg prava sa osmanskim državnim i tanzimatskim pravom, te austro-ugarskog, hrvatsko-slavonskog, srbijanskog i cmogorskog prava, na bosansko pravo, i da omogući studentima da se naučno upoznaju sa značenjem i razvitkom pravnih institucija u BiH u kontekstu općih tokova pravnog razvitka u Evropi i razvije i učvrsti kritičku svijest o kontinuitetu pravnih institucija i njihovom uporedno-pravnom prožimanju na tlu Bosne i Hercegovine.

Sadržaj predmeta: Uvod u komparativno pravo. srednjovjekovno bosansko pravo. Bosna pod osmanskom vlašću. BiH za vrijeme Austro-ugarske uprave. BiH u Jugoslaviji između dva svjetska rata. Pravo u BiH u Socijalističkoj Jugoslaviji. Pravo u BiH kao samostalnoj i suverenoj državi.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tokom nastave svaki student dužan je uraditi: Pojedinačno ili grupno istraživanje o temi iz nastavnog programa ovog predmeta što donosi do 30 poena. Rezultati istraživanja u formi Power point biće javno prezentirani. Detalji u pogledu tema istraživanja, tehničkog aspekta i dinamike prezentacije biće saopćeni na nastavi tokom prve dvije sedmice tekućeg semestra. Esej o temi iz nastavnog programa ovog predmeta što donosi do 20 poena. Teme za eseje, i detalji vezani za obim, dokumentaciju, tehnički aspekt ovog facta i dinamiku izvršenja obaveza biće saopćeni tokom prve dvije sedmice nastave tekućeg semestra na časovima vježbi. Da pristupi završnom ispitu koji donosi do 50 poena.

Literatura

Mustafa Imamović: Historija države i prava Bosne i Hercegovine, III izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2003.

Čausević, Dženana: Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine - Dokumenti sa

komentarima, Magistrat, Sarajevo, 2005.

Anto Babić: Diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni, Međunarodni centar za mir, Sarajevo, 1995.

M. Akif Ajdin: Pravo kod Osmanlija (str. 515-585), u knjizi: Historija osmanske države i civilizacije, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 2004.

RIMSKO PRAVO II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Rimsko pravo u povijesti evropskog univerzitetskog razvoja predstavlja najstariju znanstvenu disciplinu. Pregledom aktualnih reformskih procesa na većini evropskih Univerziteta ova disciplina i dalje zauzima nezaobilaznu polazišnu odrednicu u osnovama evropskih pravnih studija. Modemi pravni sistemi u svijetu su baštinili temeljne institute rimskog prava, a naročito u najvažnijim pravnim kodifikacijama. Strukturalna pravna terminologija, načini pravnog rezoniranja, argumentiranja i tumačenja, sa pregledom evolutivnih promjena, a naročito ekonomskih, filozofskih i političkih uzroka tih promjena konkretnih pravnih instituta, posebno najrecipiranih institucija rimskog prava, stvarnog i obveznog prava, predstavljaju nezaobilazne elemente pravne edukacije modernog pravnika.

Obvezno pravo - opći dio. Obvezno pravo - posebni dio - pojedine obveze. Nasljedno pravo. Rimski civilni proces.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Svi studenti su dužni aktivno se uključiti u predviđene oblike izvođenja nastave: predavanja (organiziranje panel diskusija), izrada seminarskih radova, konzultacije.

Metodološki pristup provjere znanja će biti potenciran kroz kontinuirano praćenje aktivnosti u seminarskim kolokvijima, seminarskim radnjama, pismenim testovima dok će na završnoj provjeri znanja studenti imati mogućnost izbora pismenog ili usmenog polaganja ispita.

Literatura

Obavezna:

Horvat M., Rimsko pravo, Zagreb, 2002.

Romac A., Rimsko pravo, Zagreb, 2002.

Stanojevic O., Rimsko pravo, Sarajevo, 2000.

Dopunska:

Romac A., Izvori rimskog prava, Zagreb, 1973.

Romac A., Rječnik rimskog prava, sva izdanja

KOMPARATIVNA PРАВNA HISTORIJA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Historijski pregled nastanka pojedinih pravnih sistema daje se izlaganjem sljedećih segmenata: Političke institucije, Izvori prava, Pregled pravnih grana, Sudstvo, Razvoj pravne nauke i Uloga pravnika u društvu.

Uvodna izlaganja: Predmet i metodi Komparativne pravne historije. Ciljevi izučavanja. Izvori i literatura. **Države i prava Starog istoka:** Egipat. Babilon. Starojevrejska država. Antička Grčka. **Države i prava srednjeg vijeka:** Bizantija. Arapsko-islamska država. Franačka i zemlje nasljednice (Francuska, Italija, Njemačka). **Nastanak modernog svijeta:** Reformacija i pravo. Absolutistički režimi i pravo. Građanske revolucije i pravo. Socijalističke revolucije i pravo.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tokom nastave svaki student je dužan da uradi: Pojedinačno ili grupno istraživanje na temu iz nastavnog programa ovog predmeta što nosi do 30 poena. Rezultati istraživanja u formi Power point biće javno prezentirani; Detalji u pogledu istraživanja, tehničkog aspekta biće saopšteni na nastavi tokom prve dvije sedmice tekućeg semestra; Esej na temu iz nastavnog programa ovog predmeta što nosi do 20 poena. Teme za eseje i detalji u pogledu obima, dokumentacije, tehničkog aspekta ovog rada i dinamike izvršenja obaveza biće saopšteni tokom prve dvije sedmice nastave tekućeg semestra na časovima vježbi; Da pristupi završnom ispitu koji nosi do 50 poena.

Literatura

1. Festić Raifa: Opća historija države i prava, Sarajevo 1998.
2. Imamović Mustafa: Predavanja iz opće povijesti prava i političkih institucija, Sarajevo 2005.
3. Karčić Fikret: Komparativna pravna historija, Sarajevo 2007.
4. Pantić Dragan: Komparativna istorija države i prava, Banja Luka 2008.

Literatura:

1. Avramović S.: Opšta pravna istorija, Beograd 2000.
2. Bastajić K.-Krizman B.: Opća historija države i prava, Zagreb 1976.
3. Festić R., Stari kodeksi, Sarajevo 1998.
4. Karčić F.: Pravni tekstovi, Sarajevo 2004.
5. Krkljuš LJ.-Šarkić S.: Opšta istorija države i prava, Beograd 1989.
6. Kurtović Š.: Opća historija države i prava I i II, Zagreb 1987-1990.
7. isti: Hrestomatija Opće povijesti prava i države, Zagreb 2005.
8. Šarkić S.-Popović D.: Veliki pravni sistemi i kodifikacije, Beograd 1993.
9. Rječnik historije države i prava, "Informator", Zagreb 1968.

10. Vajs A.-Kandić Lj.: Opća istorija države i prava, Beograd 1996.
11. Višić M.: Zakoni drevne Mesopotamije, Sarajevo 1989.

KRIMINOLOGIJA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Uvod i svrha modula: Predmet treba da omogući studentima sticanje osnovnih znanja o kriminalitetu, njegovim izvršiocima i žrtvama, faktorima koji utiču na njegovo javljanje, kao i da ih uvede u način na koji se savremena društva suprostavljaju kriminalitetu.

Predmet obuhvata prikaz savremenih određenja pojma kriminaliteta i predmeta kriminologije, kritičku analizu mogućih načina njegovog evidentiranja i merenja, kao i detaljno upoznavanje sa metodama kriminološkog istraživanja. Obrađuju se osnovna fenomenološka obilježja kriminaliteta uopšte i pojedine vrste kriminaliteta posebno. Posebna pažnja posvećuje se oblicima kriminaliteta koji posebno ugrožavaju naše društvo i savremeni svijet, poput organizovanog kriminaliteta, raznih oblika nasilnog kriminaliteta (posebno nasilje u porodici, seksualno i državno nasilje), terorizma, kriminaliteta bijelog okovratnika, imovinskog kriminaliteta i sl. Takođe, predmetom je obuhvaceno pregled istorijskog razvoja kriminološke misli, kao i detaljna kritička analiza kriminoloških teorija

Ciljevi modula: Cilj kursa je da studentima omogući da: vladaju osnovnim kriminološkim pojmovima, steknu osnovna znanja o kriminologiji kao nauci, o kriminološkom istraživanju i o teorijskim objašnjenjima kriminaliteta, steknu osnovna znanja o opštim obilježjima, načinu evidentiranja i uzrocima kriminaliteta, steknu osnovna znanja o pojedinim vrstama kriminaliteta, njihovim karakteristikama, uzrocima, izvršiocima i žrtvama, uz poseban naglasak na savremene oblike kriminaliteta i kriminalitet koji vrše i čije žrtve su maloljetnici, djeca, žene i starije osobe, budu u stanju da stečeno teorijsko znanje povežu sa konkretnim slučajevima iz prakse

Očekivani rezultati nastavnog procesa: Očekivani rezultati studija Kriminologije odnose se na osposobljavanje studenta za spoznaju kriminalnog fenomena kao pojave koja nastaje pod zajedničkim i istovremenim uticajem najraznovrsijih faktora egzogene i/ili endogene prirode, ali i osposobljavanje za samostalno izvođenje jednostavnijih naučno istraživačkih tehnika i metoda, kao i učešća u grupnim projektnim zadacima.

Nastavna jedinica- kratki opis (Sadržaj): Pojam, predmet i razvoj kriminologije, Metode kriminologije i kriminološko istraživanje, Pojam i tipovi kriminaliteta, Osnovna fenomenološka i etiolološka dimenzija kriminaliteta, Problemi evidentiranja kriminaliteta, Razvoj kriminologije. Sociološke teorije, Biološke teorije, Psihološke teorije, Naučno istraživanje kriminaliteta Strukturalno nasilje, društvena kontrola i kriminalitet, Kriminalitet pojedinih kategorija izvršilaca krivičnih djela, Imovinski i profesionalni kriminalitet, Nasilni kriminalitet (Nasilje u porodici Seksualno nasilje, Političko nasilje), Saobraćajna delinkvencija, Organizovani kriminalitet, Kriminalitet belog okovratnika, Socijalna reakcija na kriminalitet.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene oblike rada (predavanja, vježbe i konsultacije) prema utvrđenom fondu sati. Uspješnost studenata u savladavanju pojmova i

kategorija kriminologije kontinuirano se prati tokom nastave i vježbi i izražava se odgovarajućim bodovima i kreditima. Znanje studenata provjerava se putem vježbi i jednog testa koji će raditi na vježbama, što utiče 50% na konačnu ocjenu, koja se utvrđuje na ispitu. Ispit se polaze usmeno ili pismeno ili kombinirano (pismeno i usmeno) što će zavisiti od uvjeta utvrđenog rezima polaganja ispita na Fakultetu. Procjenjuje uspješnosti nastave provodi se i anketiranjem studenata.

Provjera znanja	%	Način provjere znanja	ECTS %
U toku nastavnog procesa	50 (minimalno)	Kolokvij - test I	25
		Istraživanje - projekti	20
		Seminarski rad – domaća zadaća	15
Završni ispit	50 (maksimalno)	Pismeni	45
		Usmeni	
Ukupno	100		100

Literatura

Udžbenici:

- Ignjatović Đorđe, 2005., Kriminologija, Službeni glasnik, Beograd.
- Modly D., Šuperina M., Korajlić N., 2008., Rječnik kriminalistike, Strukovna udruga kriminalista, Zagreb.
- Korajlić N., 2008., Kriminalistička metodika, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo.
- Mladenović Rajka, 2001., Kriminologija, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo.
- Petrović Borislav, Meško Gorazd, 2004., Kriminologija, Pravni fakultet, Sarajevo.
- Izbor aktuelnih preglednih naučnih članaka iz oblasti Kriminologije.

Dopunska:

- Milutinović, M. :Kriminologija. Beograd: Savremena administracija, 1981
- Singer, M.: Kriminologija. Zagreb: Globus, 1994.
- Meško, G. (ur.): Preprečavanje kriminalitete - teorija, praksa in dileme. Ljubljana: Institut za kriminologiju pri Pravni fakulteti v Ljubljani.2004;
- Meško, G.: Osnove preprečavanja kriminalitete. Ljubljana: Fakultet za policijsko-varnosne vede.2002;
- Meško, G. (ur.): Vizije slovenske kriminologije. Ljubljana: Fakultet za policijsko-varnosne vede.2002;
- Ignjatović, D. : Kriminološko nasljeđe. Beograd: Policijska akademija.1998;
- Adler, F., Mueller, G.O.W., Laufer, W.S.: Criminology. New York: Mc Graw Hill, 1991.;
- Kanduč, Z.: Radikalna kriminologija: nova, kritična ali marksistična? Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 1., s. 1-18., 1994.

METODOLOGIJA DRUŠTVENIH I PRAVNIH NAUKA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja:

Edukacija studenata iz oblasti metodologije društvenih i pravnih nauka; upoznavanje sa osnovama opće metodologije kao načina dolaska do objektivne naučne istine, te načina formiranja i upotrebe logičkih i tehničkih metoda u društvenim i pravnim naukama, što sve podrazumijeva upoznavanje sa osnovama metodologije prava kao načina stvaranja funkcionisanja i evolucije prava, te njegove spoznaje, tumačenja, primjene i realizacije.

Od studenata se očekuje da kroz ovladavanje ovom materijom zadobiju teorijske osnove za aktivno učešće u daljem nastavno-naučnom procesu, valorizacije, teorijske i pozitivnopravne nauke.

Uvod u metodologiju društvenih nauka:

Predmet i funkcije metodologije. Epistemološke osnove društvenih nauka. Etičko kulturne vrijednosti u društvenim naukama. Istorija i istorijski izvori. Uporedna istraživanja. Teorija naučnog obavljanja. Posmatranje. Razgovor i upitnik. Analiza sadržaja. Klasifikacija i mjerenje. Proučavanje uzročno-funkcionalnih odnosa. Eksperiment. **Uvod u metodologiju pravnih nauka:** Pojam prava i metode u pravu. Sociološka metoda. Aksiološka metoda. Lingvistička metoda. Logička metoda. Dogmatska metoda.

Vježbe:

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata:

Redovni studenti i studenti paralelnog studija dužni su odslušati i aktivno učestvovati u valorizaciji planiranog nastavnog gradiva, aktivno učestvovati na vježbama, konsultacijama, izradi seminarskih radova i dr.

Rad studenata pratit će se kroz pohađanje i njihovo aktivno učešće u nastavi, vježbama, seminarskim radovima.

Rad studenata pratit će se kroz pohađanje nastave, njihove aktivnosti kroz učešća na vježama i konsultacijama, a završni ispit obaviti će se nakon provedenih aktivnosti tokom nastavnih obaveza, učešća u različitim oblicima rada i nastavnih aktivnosti, obavljenih seminarskih radova, eseja, zbrajanjem svih postignutih rezultata i konačnom završnom provjerom znanja studenata iz predmetne oblasti.

Literatura:

Osnovna:

1. Miroslav Vujović, Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti, Zagreb, 2006.
2. Nijaz Mesihović, Uvod u metodologiju društvenih nauka, Sarajevo, 2002.
3. Nikola Visković, Osnove metodologije prava, Split, 1980.
4. Nikola Visković, Teorija države i prava, Zagreb, 2001.
5. Vojin Milić, Sociološki metod, Beograd, 1995.

Pomoćna:

1. Đuro Šušnjić, Metodologija, Beograd, 2005.

2. Radomir Lukić, Metodologija prava, Beograd, 1995.
3. Slavo Kukić, Metodologija društvenih nauka, Mostar, 2008.
4. Miroslav Pečujlić, Metodologija društvenih nauka, Beograd, 1977.

TEORIJA PRAVA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Cilj ovog predmeta je da obuči studente o osnovnom pojmovniku prava. Okosnicu predmeta predstavlja izučavanje pravne norme, pravnog odnosa, primjene pravne norme i sistematizacija pravnih normi. Od studenata se očekuje korištenje intelektualnih sredstava za kritičko razmišljanje i analiziranje osnovnih pojmova prava te razvijanje sposobnosti tumačenja prava.

Cilj predmeta je usvajanje znanja i vještina koje su preduslov studentima za izučavanje pozitivnih pravnih predmeta na daljem studiju prava.

Uspješno ovladavanje sadržajima ovog predmeta: Predstavlja osnov za izučavanje pozitivnih pravnih disciplina koje se izučavaju na studiju prava; Razvija sposobnost analitičkog mišljenja; Gradi osnove za tumačenje prava.

Usvajanje osnovnih znanja, vještina i sposobnosti je preduslov za izučavanje pozitivnopravnih disciplina.

Razumijevanje pojma prava i izvora prava. Razumijevanje društvene norme i razlikovanje običajne, moralne i pravne norme. Razumijevanje strukture pravne norme. Razumijevanje i prepoznavanje vrsta pravnih normi. Razumijevanje pravnog odnosa. Razumijevanje subjektivnog prava. Razumijevanje odnosa među pravnim aktima i načelo zakonitosti. Razumijevanje primjene prava. Razumijevanje pravila tumačenja i argumenata u pravu. Sistematizacija prava.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo na časovima, grupne i individualne oblike rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Studenti su obavezni uraditi pristupni rad testove koji utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura

Nikola Visković: *Teorija države i prava*, Birotehnika CDO, Zagreb, 2001

Duško Vrban: *Država i pravo*, Golden marketing, 2003.

Fuad Muhić: *Teorija države i prava*, Magistrat, Sarajevo, 2002

Berislav Perić: *Struktura prava*, Informator, Zagreb 1994

Frederic Rouvillois: *Pravo*, Rabic, Sarajevo, 2004.

Na početku svake akademske godine studenti će biti obaviješteni o aktuelnoj literaturi iz ove oblasti.

TREĆI SEMESTAR

BRAČNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	3

Program predavanja

Usvajanje i razumijevanje osnovnih znanja o institutima bračnog prava. Studenti će kroz prikaz ovog instituta u našem zakonodavstvu te analizu uporedno pravnih rješenja i međunarodnih dokumenta, biti podstaknuti na razvijanje kritičkog mišljenja.

Uvod. Pojam porodičnog prava. Predmet, sadržaj i razvoj porodičnog prava. Izvori i načela porodičnog prava. Porodica i brak u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima.

Bračno pravo. Pojam i razvoj instituta braka. Pojam i obilježja bračnog prava. Teorije o pravnoj prirodi braka. **Sklapanje braka.** Uvjeti za postojanje braka. Nepostojeći brak. Uvjeti za punovažnost braka. Postupak sklapanja braka. **Lična prava i dužnosti bračnih partnera.**

Prava i dužnosti o kojima se bračni partneri mogu sporazumijevati. Prava i dužnosti o kojima se bračni partneri ne mogu sporazumijevati. **Prestanak braka.** Prestanak braka smrću.

Prestanak braka proglašenjem nestalog bračnog partnera umrlim. Poništenje braka. Razvod braka. Evolucija brakorazvodnog sistema u našem pravu. Razvod braka prema Porodičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine. **Vanbračna zajednica.** Pojam i pravno uređenje vanbračne zajednice u našem i uporednom pravu. **Izdržavanje.** Pojam i obilježja obaveze izdržavanja. Izdržavanje bračnih partnera. Uslovi za ostvarivanje prava na izdržavanje i određivanje izdržavanja. Prestanak izdržavanja. Izdržavanje vanbračnih partnera. **Imovinski odnosi.** Pojam i obilježja imovinskih odnosa bračnih partnera. Zakonski i ugovorni imovinski režim bračnih partnera. Ugovor o poklonu između bračnih partnera. Odgovornost bračnih partnera za obaveze prema trećim osobama. Imovinski odnosi vanbračnih partnera. **Nasilje u braku i vanbračnoj zajednici.** Pojam i oblici nasilja. Subjekti prava na zaštitu od nasilja. Zaštita od nasilja.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Rad studenata manifestirat će se kroz obavezno redovno i kontinuirano pohađanje i praćenje svih vidova nastave. Nastava će se odvijati putem predavanja, vježbi, te kroz zajednički (seminarske grupe) i individualni rad. Rad studenata tokom predavanja će redovno biti praćen putem zadaća koje se odnose na pojedine tematske jedinice ili kroz samostalnu obradu pojedinih instituta (pojedinačni/ili zajednički rad).

Na kraju semestra slijedi pismena i/ili usmena provjera znanja, uz uvažavanje prethodno ostvarenih rezultata.

Literatura

Traljić, Nerimana i Suzana Bubić, Bračno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.;

Alinčić, M.; Hrabar, D.; Jakovac-Lozić, D.; Korać, A.: Obiteljsko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2007.

Petrović, Bojana: Porodično pravo, Privredna akademija Novi Sad, Novi Sad, 2007.

Komar, M.; Korać, R.; Ponjavić, Z.: Porodično pravo, Beograd, 1999.

Draškić, Marija: Porodično pravo, Colpi, Beograd, 1998.

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH br.35/05);

Porodični zakon Republike Srpske (Sl. glasnik RS, br. 54/02).

Konvencija o pravima djeteta, 1989.;

SAVREMENI PRAVNO-POLITICKI SISTEMI

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	3

Program predavanja

Cilj ovog predmeta je sticanje znanja o savremenim pravno-politickim sistemima na globalnom planu. Studenti se osposobljavaju za kriticko razmisljanje o savremenim pravnim i politickim sistemima, oblicima u kojima se javljaju, nacinu funkcioniranja, klasifikaciji i njihovoj evoluciji. Upoznavanje studenata sa savremenim ustavnim, pravnim i politickim sistemima, posebno parlamentarizmom, osnova je za razumijevanje i daljnju izgradnju kako, savremenim politickih sistema tako i politickog sistema Bosne i Hercegovine.

Uloga civilnog drustva u stvaranju prava. Opca pitanja politickog sistema. Motivi politickog angaziranja. Asocijacije kao agregati politike. Konverzacija ciljeva u zahtjeve. Politicke partije. Interesne asocijacije. Javno misljenje. Pravo kao odgovor na zahtjeve. **Parlamentarni politicki sistem.** Bipartizam u britanskom parlamentarnom sistemu. Koalicioni bipartizam u SR Njemackoj. Multipartizam u italijanskom politickom sistemu. Deformacija parlamentarizma u vidu jednopartijskih sistema. Predsjednicki politicki sistem. Savremeni dualisticki parlamentarizam. Skupstinski sistem. Savremene tendencije u razvoju politickog sistema. Medunarodni politicki sistemi. **Organizacija ujedinjenih nacija. Oblici svjetskog poretka.**

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni prema utvrdjenom rasporedu, pohađati sve oblike nastave (prisustvo na casovima, grupne I individualne oblike rada i sl.). Studenti ce dobiti instrukcije o oblicima pracenja njihovog rada I nacinama za ocjenjivanje toga rada, kao i formiranja konacne ocjene. Pracenje uspjesnosti nastave vrsi se putem anketiranja studenata na osnovu jedinstvenog unaprijed propisanog upitnika.

Literatura

Obavezna:

Cazim Sadikovic "Politicki sistemi", izd. Pravni fakultet Sarajevo, 2004.

Dopunska:

Prof. dr. Nijaz Durakovic "Savremeni politicki sistemi", Sarajevo 1999; Dr. Najdan Pasic "Uporedni politicki sistemi", izd. Beograd. 1981.

Kolektivno djelo "Uporedni politicki sistemi", izd. Savremena administracija, Beograd 1988;

Eckard Jesse "Tipologija suvremenih politickih sistema", izd. Osijek, Zagreb, Split 1999;

Miodrag Jovicic "Veliki ustavni sistemi", izd. Beograd 1984.

KRIVIČNO PRAVO I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	7

Program predavanja

Studenti se upoznaju sa osnovnim pojmovima krivičnog prava kao pravne nauke i kao grane pozitivnog prava odnosno zakonodavstva koji se odnose na krivično zakonodavstvo, krivično djelo i krivičnu odgovornost u cilju razvijanja sposobnosti samostalne teorijske i stručne analize tih pojmova; student se osposobljava za rad u pravosudnim institucijama.

Krivično zakonodavstvo. Ciljevi krivičnog zakonodavstva. Izvori krivičnog prava. Vazenje krivičnog zakonodavstva. **Krivično djelo.** Pojam krivičnog djela. Opci osnovi koji isključuju postojanje krivičnog djela. Stadijumi u ostvarenju krivičnog djela. Mjesto, vrijeme i način ucinjenja krivičnog djela. Sticaj krivičnih djela. **Krivična odgovornost.** Pojam krivične odgovornosti. Uracunljivost. Krivnja i oblici krivnje. Zablude i njihov značaj u krivičnom pravu.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Rad studenata manifestirat će se kroz obavezno redovno i kontinuirano pohađanje i procenje Obaveza redovnih studenata je da pohađaju sve predviđene oblike nastavnog procesa (predavanja, vježbe, konsultacije) prema utvrdjenom fondu nastavnih sati, da ukoliko se opredjele, izrade i odbrane seminarski rad prema izabranoj ili dodijeljenoj temi, te da pristupe testu koji će biti organiziran tokom semestra; uspješnost studenta u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvodjenja svih oblika nastavnog rada, a konacna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uslovima koji budu vazili na Fakultetu.

Udžbenici:

- Borislav Petrović,- Jovašević Dragan: Krivično/ kazneno pravo Bosne i Hercegovine - Opći dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.
- Borislav Petrović,- Jovašević Dragan: Krivično/ kazneno pravo Bosne i Hercegovine – Posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.
- Tomić, Zvonimir: Krivično pravo I, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
- Tomić, Zvonimir: Krivično pravo II-Posebni Dio, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
- Đurić B.-Jovašević D.: Praktikum za krivično pravo, opšti deo, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd, 2008.

Obavezna literatura:

- Komentari krivičnih zakona u BiH, "Vijeće Evrope i Evropska Komisija", Sarajevo, 2005. (grupa autora);

- Babić, M., Marković I.: Krivično pravo , opšti dio, Banja Luka, 2008;
- Babić, M., Marković, I.: Krivično pravo , posebni dio ,Banj Luka, 2007
- Petar Novoselec, Opći dio kaznenog prava, Zagreb, 2007.
Petar Novoselec (ur) i dr., Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2007.
- Krivično pravo, opšti dio, "Savremena administracija", Beograd, 1998., (autori: N Srzentić, A. Stajić, Lj. Lazarević);
- Bačić, Franjo.: Krivično pravo – Opći dio, Informator, Zagreb, 1978,
- Bačić, Franjo: Krivično pravo – Opći dio, Informator, Zagreb, 1995,
- Bačić, Franjo: Kazneno pravo – Opći dio, Informator, Zagreb, 1998,
- Bačić, Franjo – Šeparović, Zvonimir: Krivično pravo – Posebni dio, Informator, Zagreb, 1997

Pomoćna literatura:

- Srzentić, N. – Stajić, A. – Lazarević, Lj.: Krivično pravo SFRJ – Opšti deo, Savremena administracija Beograd, 1998,
- Horvatić, Ž.: Novo hrvatsko kazneno pravo, Organizator, Zagreb, 1997,
- Horvatić, Ž.- Šeparović, Z. i saradnici: Kazneno pravo – Posebni dio, Masmedija, Zagreb, 1999,
- Komentar krivičnog zakona SFRJ, grupa autora, pod redakcijom N. Srzentića, Savremena administracija, Beograd, 1978,
- Pavišić, B. – Veić, P.: Komentar Kaznenog zakona, MUP Republike Hrvatske, Zagreb, 1979,
- Bavcon, Lj. Bele, I.- Kobe, P. – Šelih, A.: Komentar krivičnog zakona SFRJ, Ljubljana, 1979,
- Marjanović, Đ.: Krivično pravo, opšti dio, Pravni fakultet u Skoplju, Skoplje, 2000,
- Komentar krivičnog zakona SFRJ, "Savremena administracija", Beograd, 1978., (autor: grupa autora pod redakcijom N. Srzentića);
- Komentar kaznenog zakona, "Organizator", Zagreb, 2004., (autor: F. Bacić, S. Pavlović);
- Zakonski tekstovi (vazeci krivični zakoni Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brcko Bosne i Hercegovine).

USTAVNO PRAVO I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	7

Program predavanja

Nakon uvodnih teorijskih pitanja ustavnog prava, slijede predavanja razvoja ustavnosti u svijetu uz komparativni pregled četiri velika ustavna sistema. Razvoj ustavnosti u BiH. Detaljnije razmatranje razvoja i aktuelnog uređivanja i ostvarivanja ljudskih sloboda i prava. Pitanja legitimizacije državne vlasti i ostvarivanje narodnog suvereniteta i nacionalne ravnopravnosti. Izborni sistem.

Vježbe

Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada. Znanje studenata se kontinuirano provjerava i ocjenjuje, a posebno testiranjem te usmenim ispitom kao završnom provjerom.

Literatura (osnovna):

Kasim Trnka, *Ustavno pravo*, Sarajevo, 2006.;

Zvonko Miljko, *Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine*, Zagreb, 2006.;

Nurko Pobrić, *Ustavno pravo*, Mostar, 2000.;

Rajko Kuzmanović, *Ustavno pravo*, Banja Luka, 2002.;

Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini;

Ustav Bosne i Hercegovine;

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine;

Ustav Republike Srpske;

Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Literatura (dopunska):

Ch. Harland et al., *Komentar Evropske konvencije o ljudskim pravima prema praksi u Bosni i Hercegovini i Strasbourgu*, Sarajevo, 2003.

Snežana Savić, *Konstitutivnost naroda u Bosni i Hercegovini*, Banja Luka, 2002.

Kasim Trnka, *Konstitutivnost naroda*, Sarajevo, 2000.

GRADANSKO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Pojam Građanskog prava. Pojam, predmet i metod Građanskog prava; Razgranicenje građanskog prava od ostalih grana prava; Građansko pravo u opstem pravnom sistemu; Sistem građanskog prava; Komunitarizacija Građanskog prava. **Izvori Građanskog prava.** Pojam i vrste izvora Građanskog prava; Znacaj privatnopravne regulacije u okviru EU; Izvori građanskog prava u BiH (običaji i uzanse; sudska praksa i pravni standardi; pravna nauka kao izvor Građanskog prava) Primjena i tumačenje građanskopravnih propisa. **Subjekti Građanskog prava.** Uopšte o subjektima Građanskog prava; Fizička lica (postanak i prestanak, pravna i poslovna sposobnost); Pravna lica (postanak i prestanak, pravna i poslovna sposobnost, vrste pravnih lica). **Građansko-pravni odnos.** Pojam i elementi građanskopravnog odnosa; Pravne činjenice kao osnova građanskopravnih odnosa; Objektivno i subjektivno građansko pravo; Priroda i sadržina subjektivnog građanskog prava; Klasifikacija građanskih prava; Objekti građanskopravnog odnosa; Imovina i pravni promet; Lična prava. **Pravni poslovi.** Pojam i elementi pravnog posla; Vrste pravnih poslova; Izjava volje u pravnim poslovima; Neslaganje volje i izjave; Kauza pravnih poslova; Ogranicenje pravnih poslova; Tumačenje pravnih poslova; Zastupništvo; Nevažeći pravni poslovi. **Vršenje i zaštita subjektivnih građanskih prava.** Vršenje subjektivnih građanskih prava; Zaštita građanskih subjektivnih prava; Zastarjelost i prekluzivni rokovi.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Kontinuirano ucesce u nastavnim aktivnostima.

Provjera znanja: pracenjem prisustva i aktivnog ucesca na predavanjima i vježbama, ocjenom seminara (autor i/ili oponent) i putem, po pravilu, pismenog završnog ispita. Odgovarajući minimum prisustva predavanjima i vježbama je uslov za pristupanje završnom ispitu.

Literatura

Vedris, Martin/Klarić, Petar, Građansko pravo, Informator, Zagreb, 1996

Dušan Nikolić, Uvod u sistem građanskog prava, Novi Sad, Pravni fakultet u Novom Sadu, 2001.

Opšti dio, str. 1-151, Vrijednosni papiri, stro 481-487 i Ugovor o punovlašću, str. 409-414.

Zbirka vazecih propisa u BiH: Temeljni zakoni iz oblasti građanskog prava, Sarajevo, - izdaje se svake skolske godine

Dopunska:

Gams, Andrija/Đurovic, Ljiljana, Uvod u građansko pravo, Naučna knjiga, Beograd, 1990

Stanković, Obren/Vodinelić, Vladimir, V., Uvod u Građansko pravo, Nomos, Beograd, 1996.

Radmila Kovačević-Kuštrimović, Građansko pravo, Opšti dio, Institut za pravna i društvena istraživanja Pravnog fakulteta, Niš 1997.

MODERNE PRAVNE KODIFIKACIJE

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Cilj predmeta je: Da upozna studente sa procesom i okolnostima nastanka modernih kodifikacija prava sa naglaskom na Evropu; Da razvije sposobnost studenata za sagledavanje pojedinih pravnih instituta u historijskoj i komparativnoj perspektivi; Da pruži studentima praktično poznavanje koncepta, strukture i karakterističnih instituta najpoznatijih modernih pravnih kodifikacija

Kodifikacija: koncept i historija. Koncept kodifikacije. Primjeri pred-modernih kodifikacija u Evropi. Faktori koji su doveli do razvoja kodifikatorskog pokreta u Evropi u 19 vijeku. Kodifikacije 19 vijeka. Francuski građanski zakonik. Francuski krivični zakonik. Austrijski opšti građanski zakonik. Opšte zemaljsko pravo Pruske. Pruski krivični zakonik od 1851. Osmanski građanski zakonik (Medzela). Njemacki građanski zakonik. Svajcarske kodifikacije. Egipatski građanski zakonik.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tokom nastave svaki student je dužan da uradi: Pojedinačno ili grupno istraživanje na temu iz nastavnog programa ovog predmeta što nosi do 30 poena. Rezultati istraživanja u formi Power point biće javno prezentirani; Detalji u pogledu tema istraživanja, tehničkog aspekta i dinamike prezentacije biće saopšteni na nastavi tokom prve dvije sedmice tekućeg semestra; Esej na temu iz nastavnog programa ovog predmeta što nosi do 20 poena. Teme za eseje i detalji u pogledu obima, dokumentacije, tehničkog aspekta ovog rada i dinamike izvršenja obaveza biće saopšteni tokom prve dvije sedmice nastave tekućeg semestra na časovima vježbi; Da pristupi završnom ispitu koji nosi do 50 poena.

Literatura

Srdjan Sarkic i Dragoljub Popovic, *Veliki pravni sistemi i kodifikacije* (Beograd: Izdavacka kuca "Draganic", 1996), str.117-196.

O. F. Robinson, T. D. Fergus, W. M. Gordon, *European Legal History* (London Dublin-Edinburgh: Butterworth, 1994), str.242-299. (Planira se prevodjenje dijelova ove knjige na bosanski jezik)

Codification 1231-1900 (Course package) by prof Ken Pennington (CUA)
[http://faculty.cua.edu/pennington/Law508/Codification 1231-1900.html](http://faculty.cua.edu/pennington/Law508/Codification%201231-1900.html)

Dopunska:

Medžellei ahkjami šerije (Otomanski građanski zakon) (Sarajevo: Tisak i naklada Daniela A. Kajona 1906), str.671. Reprint izdanje Sarajevo:Bosanski kulturni centar, 1997.

Blagojevic, "Postanak Francuskog građanskog zakonika, *Pravna misao* 5/1-2 (Beograd 1939).

D. Nikolic, "Francuski krivicni zakonik iz 1791 godine", *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nisu*, XXXI (1991).
Njemacki gradjanski zakonik (od 1896 godine)-Opci dio i obavezno pravo (§ 1 do 853), preveo A. Verona (Beograd, 1970).

NASLJEDNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	3

Program predavanja

Student se upoznaje sa osnovama materijalnopravnog nasljednog uređenja kao i sa ostavinskim postupkom. Očekuje se da student usvoji temeljna znanja i temeljne institute nasljednog prava i savlada osnovne vještine rješavanja problema iz nasljednog prava. Studenti treba da budu u stanju da obrade sva pravna pitanja koja se postavljaju u vezi sa otvaranjem nasljeđa jednog lica te da budu u stanju da u stvarnom ili hipotetičkom slučaju mogu odrediti nasljednike, veličinu njihovih nasljednih dijelova i sastav zaostavštine, kao i riješiti eventualna procesna pitanja koje se s tim u vezi postavljaju.

Pojam i osnovna načela nasljednog prava. Pretpostavke za nasljeđivanje - smrt ostavioca, postojanje nasljednika, zaostavština, prijem i odricanje od nasljeđa, osnov pozivanja na nasljeđe. Zakonsko nasljeđivanje - činjenice za određivanje zakonskih nasljednika, raspored zakonskih nasljednika. Nužno nasljeđivanje - pojam i pravna priroda, vrste nužnih nasljednika i njihov raspored, zaštita nužnog nasljednog dijela. Nasljeđivanje na osnovu testamenta - pojam i karakteristike testamenta, vrste testamenta, uvjeti za valjanost. Nasljedno-pravni ugovori - ugovor o nasljeđivanju, ugovor o nasljeđivanju koje nije otvoreno, ugovor o doživotnom izdržavanju, ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života ostavioca. Ostavinski postupak - pojam i načela, tok postupka.

Obaveze studenata

Rad studenata manifestirat će se kroz obavezno, redovno i kontinuirano pohađanje i praćenje svih vidova nastave. Nastava će se odvijati putem predavanja, vježbi, te kroz zajednički (seminarske grupe) i individualni rad. Rad studenata tokom predavanja će redovno biti praćen putem zadaca koje se odnose na pojedine tematske jedinice ili kroz samostalnu obradu pojedinih instituta (pojedinačani/ili zajednički rad).

Na kraju semestra slijedi pismena i/ili usmena provjera znanja, uz uvažavanje prethodno ostvarenih rezultata.

Literatura

D. Bago, N. Traljić, M. Povelakić, Z. Petrović, Nasljedno pravo, Sarajevo 1991.

Zakon o nasljeđivanju, Službeni list SR BiH 7/80 (prečišćeni tekst) i 15/80.

Zakon o vanparničnom postupku, Službene novine Federacije BiH 2/98

Dopunska:

Borislav Blagojević, Nasljedno pravo u Jugoslaviji, Beograd, 1979. i sva kasnija izdanja Nikola Gavella, Nasljedno pravo, Zagreb, 1990. Oliver Antić, Nasledno pravo, Beograd, 1999.

ČETVRTI SEMESTAR

KRIVIČNO PRAVO II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	7

Program predavanja

Studenti se upoznaju sa osnovnim pojmovima krivičnog prava kao pravne nauke i kao grane pozitivnog prava odnosno zakonodavstva koji se odnose na saučesništvo u ostvarenju krivičnog djela, na sistem krivičnih sankcija i na posebni dio krivičnog zakonodavstva u cilju razvijanja sposobnosti samostalne teorijske i stručne analize tih pojmova; student se osposobljava za rad u pravosudnim institucijama.

Saučesništvo u krivičnom djelu. Opšti pojam saučesništva. Uslovi za postojanje saučesništva. Pojedini oblici saučesništva. Krivična odgovornost saučesnika. **Krivične sankcije.** Pojam i vrste krivičnih sankcija. Pojam kazne, opravdanost i svrha kazne. Sistem kazni u domaćem krivičnom pravu. Odmjeravanje kazne Sankcije opominjanja (uslovna osuda i sudska opomena). Mjere sigurnosti Sankcije prema maloljetnicima. **Posebni dio Krivičnog prava.** Krivična djela propisana u KZ BiH. Krivična djela propisana u KZ FBiH, KZ RS i KZ Brčko distrikt. Analiza nekih najtipičnijih krivičnih djela.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Obaveza redovnih studenata je da pohađaju sve predviđene oblike nastavnog procesa (predavanja, vježbe, konsultacije) prema utvrđenom fondu nastavnih sati, da ukoliko se opredjele, izrade i odbrane seminarski rad prema izabranoj ili dodijeljenoj temi, te da pristupe testu koji će biti organiziran tokom semestra; uspješnost studenta u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvodjenja svih oblika nastavnog rada, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uslovima koji budu važili na Fakultetu.

Udžbenici:

- Borislav Petrović.,- Jovašević Dragan: Krivično/ kazneno pravo Bosne i Hercegovine – Posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.
- Borislav Petrović.,- Jovašević Dragan: Krivično/ kazneno pravo Bosne i Hercegovine – Opći dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.
- Tomić, Zvonimir: Krivično pravo I, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
- Tomić, Zvonimir: Krivično pravo II-Posebni Dio, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
- Đurić B.-Jovašević D.: Praktikum za krivično pravo, opšti deo, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd, 2008.
- Krivični zakon Bosne i Hercegovine „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br.

3/03,32/03, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07,

- Krivični zakon FBiH, „Službene novine“, br. 36/03, 37/03, 21/04.

Obavezna literatura:

- Komentari krivičnih zakona u BiH, "Vijeće Evrope i Evropska Komisija", Sarajevo, 2005. (grupa autora);
- Babić, M., Marković I.: Krivično pravo, opšti dio, Banja Luka, 2008;
- Babić, M., Marković, I.: Krivično pravo, posebni dio, Banja Luka, 2007
- Petar Novoselec, Opći dio kaznenog prava, Zagreb, 2007.
- Petar Novoselec (ur) i dr., Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2007.

Dopunska:

- Z. Tomić: Krivično pravo, posebni dio, "Magistrat", Sarajevo, 2003.,;
- LJ. Lazarević; Krivično pravo, posebni dio, "Savremena administracija", Beograd, 1998.,;
- F. Bačić i Š. Pavlović: Kazneno pravo, posebni dio, "Informator", Zagreb, 2001.,
- Ž Horvatić: Novo hrvatsko kazneno pravo, "Organizator", Zagreb, 1997.,

Zakonski tekstovi (važeći krivični zakoni Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine).

PRIVREDNO-PRAVNI SISTEM I POLITIKA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	4

Program predavanja

Cilj je upoznati studente sa osnovnim kategorijama i institucijama koje ukazuju na funkcionalnu vezu države i prava s jedne i privrede s druge strane. Od studenata se očekuje da shvate neophodnost pravne regulacije privrednih tokova u zaštiti i artikulaciji općih i pojedinačnih interesa učesnika.

Privredno-pravni sistem i politika kao naučna disciplina i kao praktična aktivnost, njihov značaj i uloga u društvu. Pojam, faktori i mjerenje ekonomskog (privrednog) razvoja države. Elementi i determinante privredno-pravnog sistema. Privredno-pravni sistem i politika kao praktična aktivnost. Razvoj i tranzicije privredno-pravnog sistema BiH.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe. Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Oblik nastave: Predavanja, vježbe, interaktivna nastava - prezentacije - diskusija, analiza case study. Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: kontinuirane provjere znanja – testovi. Način polaganja ispita: pismeno.

Literatura

Prof.dr.Kasim I.Begić, "Ekonomska politika", drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo 2000;

Prof.dr.Kasim I.Begić, "BiH od Vanceove misije do Davtonskog sporazuma", Sarajevo 1997;
Aleksandar Bajt, "Alternativne ekonomske politike", Globus Zagreb, 1986;

U toku izvođenja nastave studentima može biti ponuđena i druga aktuelna literatura.

RODITELJSKO I STARATELJSKO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	4

Program predavanja

Cilj predmeta je usvajanje i razumijevanje osnovnih znanja o institutima roditeljskog i starateljskog prava. Studenti će kroz prikaz instituta roditeljskog i starateljskog prava u našem zakonodavstvu te analizu uporedno pravnih rješenja i međunarodnih dokumenta biti podstaknuti na razvijanje kritičkog mišljenja.

Uvod. Pojam i predmet roditeljskog prava. Izvori i načela roditeljskog prava. **Odnosi roditelja i djece.** **Porodični status djeteta.** **Vansudsko utvrđivanje porijekla djeteta.** **Sudsko utvrđivanje porijekla djeteta.** **Utvrđivanje porijekla djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom.** **Postupak radi utvrđivanja i osporavanja materinstva ili očinstva.** **Usvojenje.** Pojam, razvoj i značaj instituta usvojenja. Usvojenje prema Porodičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine. Zasnivanje usvojenja. Tajnost usvojenja. Posljedice usvojenja. Raskid usvojenja. Pravne posljedice raskida usvojenja. **Prava i dužnost roditelja i djece.** **Roditeljsko staranje.** Pojam i sadržaj roditeljskog staranja. Ostvarivanje roditeljskog staranja. Mjere radi zaštite prava i interesa djeteta. Prestanak roditeljskog staranja. Ostvarivanje roditeljskog staranja nakon punoljetstva djeteta. **Starateljsko pravo.** Pojam i predmet starateljskog prava. Izvori i načela starateljskog prava. Pojam i svrha starateljstva. Organ starateljstva. Staralac. Starateljstvo nad maloljetnim licima. Starateljstvo nad licima kojima je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost. Starateljstvo za posebne slučajeve.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Rad studenata manifestirat će se kroz obavezno redovno i kontinuirano pohađanje i praćenje svih vidova nastave. Nastava će se odvijati putem predavanja, vježbi, te kroz zajednički (seminarske grupe) i individualni rad. Rad studenata tokom predavanja će redovno biti praćen putem zadaća koje se odnose na pojedine tematske jedinice ili kroz samostalnu obradu pojedinih instituta (pojedinačni/zajednički rad). Na kraju semestra slijedi pismena provjera znanja, uz uvažavanje prethodno ostvarenih rezultata.

Literatura

Traljić, Nerimana i Suzana Bibić, Roditeljsko i starateljsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.god.;

Alinčić, M.; Hrabar, D.; Jakovac-Lozić, D.; Korać, A.: Obiteljsko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2007.

Draškić, Marija: Porodično pravo i prava deteta, Beograd 2005.

Cvejić Jančić, Olga: Roditeljsko i starateljsko pravo, Univerzitet u Novom Sadu, Pravni fakultet, Novi Sad, 2004.

Konvencija o pravima djeteta, 1989.;

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH br.35/05);

Porodični zakon Republike Srpske (Sl. glasnik RS, br. 54/02).

STVARNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja

Uvod u stvarno pravo - pojam i karakteristike stvarnih prava, razgraničenje od obligacionih prava, razvoj stvarnog prava u BiH, stvarno pravo u tranzicijskom procesu, pojam stvari i podjela. **Javni registri nepokretnosti** - Pravni režim nepokretnosti, pojam i značaj zemljišnih knjiga. Osnovne crte historijskog razvitka evidencije nepokretnosti u BiH, vrste evidencije nepokretnosti u BiH (zemljišne knjige, katastar nepokretnosti, knjiga položenih ugovora), načela zemljišnih knjiga. **Posjed** - Pojam i funkcija posjeda, vrste posjeda, pravne posljedice posjeda. **Pravo vlasništva** - pojam i karakteristike prava vlasništva, garancija i ograničenje prava vlasništva, suvlasništvo i zajedničko vlasništvo, etažno vlasništvo, stjecanje, zaštita i prestanak prava vlasništva. **Stvarna pravo na tuđoj stvari** - Pojam i funkcije založnog prava, razlikovanje stvarnih i ličnih sredstava osiguranja potraživanja, modrene tendencije u razvitku založnog prava (bezposjedovna zaloga, fiducijarno vlasništvo, zadržanje prava vlasništva, zemljišni dug), načela založnog prava. Pojam, karakteristike, sadržaj, zaštita i prestanak stvarnih služnosti, realnih tereta, prava građenja.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Rad studenata manifestirat će se kroz obavezno, redovno i kontinuirano pohađanje i praćenje svih vidova nastave. Nastava će se odvijati putem predavanja, vježbi, te kroz zajednički (seminarske grupe) i individualni rad. Rad studenata tokom predavanja će redovno biti praćen putem zadaca koje se odnose na pojedine tematske jedinice ili kroz samostalnu obradu pojedinih instituta (pojedinačani/ili zajednički rad).

Na kraju semestra slijedi pismena i/ili usmena provjera znanja, uz uvažavanje prethodno ostvarenih rezultata.

Literatura

M. Vedriš - P. Klarić, Građansko pravo, Zagreb 1996.

O. Stanković - M. Orlić, Stvarno pravo, Beograd, 1996.

Zakon o obligacionim odnosima, Službeni list RBiH, br. 2/92, 13/93, 13/94. (pojedini članovi kojima se reguliraju pojedina pitanja općeg dijela građanskog prava)

Dopunska:

N. Gavella i drugi, Stvarno pravo, Zagreb, 1998.

Zoran P. Rašović, Stvarno pravo, Podgorica, 2002.

USTAVNO PRAVO II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	7

Program predavanja

Predavanjima su obuhvaćene sljedeće cjeline: organizacija državne vlasti; ustavno uređenje složenih država; organizacija državne vlasti u BiH; predstavnička tijela; tijela izvršne vlasti; pravosudni sistem; kontrola ustavnosti i zakonitosti; ustavno sudstvo; lokalna samouprava.

Vježbe

Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Obavezno prisustvo predavanjima i vježbama, te kontinuirano ocjenjivanje znanja studenata u toku nastave.

Literatura (osnovna):

Kasim Trnka, *Ustavno pravo*, Sarajevo, 2006.;
Zvonko Miljko, *Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine*, Zagreb, 2006.;
Nurko Pobrić, *Ustavno pravo*, Mostar, 2000.;
Rajko Kuzmanović, *Ustavno pravo*, Banja Luka, 2002.;
Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini;
Ustav Bosne i Hercegovine;
Ustav Federacije Bosne i Hercegovine;
Ustav Republike Srpske;
Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Literatura (dopunska):

Matthias Hartwig, *Mišljenje o nacrtu izmjena Ustava BiH*, Institut za strano javno pravo i međunarodno pravo Max – Planck, Heidelberg, 2007.;
Milan Blagojević, *Pravna priroda i položaj Brčko Distrikta u Bosni i Hercegovini*, Doboj, 2002.;
Neđo Milićević i dr., *Lokalna i regionalna samouprava u BiH*, Sarajevo, 2001.

IZBORNI PREDMETI

ZEMLJIŠNO-KNJIŽNO PRAVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

U predmetu će se detaljnije izučavati materija iz materijalnog i procesnog zemljišnoknjižnog prava sa naglaskom na aktuelna i sporna pitanja u teoriji i sudskoj praksi. Aktuelnost reforme zemljišno-knjižnog prava u Bosni i Hercegovini je predstavljena novim zakonskim projektima koji slijede raniju tradiciju austrougarskog sistema vođenja zemljišnih knjiga uz afirmaciju osnovnih načela i postavki registracije s ciljem obezbjeđivanja pravne sigurnosti u pravnom prometu nekretnina. Preduzeta reforma ove veoma važne institucije u bosansko-hercegovačkom društvu ima za cilj da ukloni naslijeđene probleme, gdje je posebno naglašen značaj publiciteta stvarnih prava kroz uvođenje tzv. elektronske obradu podataka i uspostavljanje baze LARIS (Land Registry Information System) sa nizom interesantnih rješenja koje su predmet obrade i aktivnog sudjelovanja studenata o razradi materije iz ovog izbornog predmeta. Izdvajanje iz dijela stvarnog prava ove uže grane prava je rezultat nastojanja da se shvati problematika realizacije i zaštite subjektivnih građanskih prava koja su predmet upisa u zemljišne registre različite dokazne snage gledano u uporednopravnom smislu što zahtijeva i poseban metodološki pristup.

Predavanja

Predavanja su praktičnog karaktera i odnose se na analizu zemljišno-knjižne prakse uz akcenat na angažiranosti i zainteresiranosti studenata za rad u procesu nastave koji se evidentira i boduje sukladno ECTS sistemu. Studenti su dužni redovno i uredno pohađati što je uslov za potpis predmetnog nastavnika.

Obaveze studenata

Studenti imaju pravo pohađati nastavu, kao i učestvovati u stručnoj diskusiji povodom materije koja je sastavni dio ovog predmeta. Način izvođenja nastave: Predavanje: usmeno izlaganje; i konsultacije: rješavanje praktičkih zadataka. Način obavljanja ispita: pismeno rješavanje praktičkih zadataka (pismeni I) kao eliminatoran uvjet izlaska na teoretska pitanja (pismeni ispit II), te usmeno (za višu ocjenu).

Obavezna literatura:

1. Jeorg. Weike – Larisa Tajić: Komentar Zakona o zemljišnim knjigama, Privredna štampa, Sarajevo, 2005.
2. Midhat Muslić: Priručnik o zemljišnoknjižnom poslovanju sa obrascima, Savremena administracija, Beograd, 1972.

3. Jeorg Weike: "Situacija u zemljišno-knjižnom pravu u Bosni i Hercegovini", Pravna misao, br. 11-12/2003.
4. Jeorg Weike: Značaj načela upisa i javnog povjerenja u zemljišnu knjigu shodno novom zemljišno-knjižnom pravu u BiH, Zbornik radova-Aktuelnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, br. 4, Mostar, 2006.
5. Meliha Povlakić: Novo zemljišno-knjižno pravo, "Pravni savjetnik, decembar/2003.
6. Meliha Povlakić: Uloga savjesnosti kod višestrukog otuđenja iste nepokretnosti i predstojeća reforma zemljišno-knjižnog prava, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, XLII/99.
7. Vojislav Spaić: Zemljišno-knjižni sistem u Bosni i Hercegovini, Istorisko-pravni zbornik, Sarajevo 1950, sv. 3-4.
8. Zakon o registru zemljišta i prava na zemljištima BD BiH ("Službeni glasnik Distrikta Brčko", br. 11/2001).
9. Zakon o zemljišnim knjigama RS ("Sl. gl. RS", br. 67/03).
10. Zakon o zemljišnim knjigama FBiH i RS ("Sl. nov. Federacije BiH", br. 19/03).

Dopunska literatura:

1. Midhat Muslić: Zemljišne knjige i njihovo mjesto u pravosudnom sistemu, Pravni savjetnik, br. 9/2001.
2. Miloš Živković: O reformi realnih obezbeđenja u jugoslavenskom pravu, Budimpeštanski simpozijum – Doprinos reformi stvarnog prava u državama Jugoistočne Evrope, Temmen, 2003.
3. Miodrag Orlić: Uvođenje i obnavljanje zemljišnih knjiga, Pravni život, br. 12/2000.
4. Petar Simonetti: Prijenos prava vlasništva i učinci pravnog posla o otuđenju tuđe nekretnine u građanskom pravu R. Hrvatske, FBiH i RS, Pravna misao, 5-6/06.
5. Tatjana Josipović: Komentar Zakona o zemljišnim knjigama, Informator, Zagreb, 1998.
6. Tatjana Josipović: Zemljišnoknjižno pravo, Zagreb, 2001.

PRAVNA KLINIKA IZ KRIVIČNOG PRAVA

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Studenti se upoznaju sa praktičnom provedbom krivičnog zakona. Cilj je da se steknu osnovna znanja koja su potrebna prevashodno za kvalifikaciju krivičnih djela, počev od istrage, zatim optuženja, a potom i presuđenja. U tom smislu kod studenata se razvijaju vještine analize i tumačenja činjeničnog stanja određenog krivičnog događaja, koje treba podvesti pod odgovarajuću normu krivičnog zakona i tako taj događaj kvalificirati kao konkretno krivično djelo. Nadalje, kod studenata se razvija vještina tumačenja krivičnopravnih normi. Krajnji cilj je osposobljavanje studenata za rad u organima tužiteljstva i suda.

Karakteristike pojedinih (tipičnih) krivičnih djela. Predmeti i tragovi koji najčešće nastaju po učinjenju određenih krivičnih djela. Način učinjenja pojedinih krivičnih djela /kriminalna taktika i metodika/. Ličnost osumnjičenika. Odmjeravanje kazne. Tumačenje krivičnog zakona.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati predavanja prema utvrđenom fondu sati. Neće se raditi o klasičnim predavanjima, već o svojevrsnom interaktivnom radu gdje će, osim nastavnika i studenata učestvovati tužitelji, sudije, advokati i policija. Znanje studenata provjerava se testom koji će se raditi tokom predavanja/vježbi, te završnog ispita, takođe u vidu testa, što će činiti konačnu ocjenu. U konačnoj ocjeni sudjelovaće i stručnjaci iz prakse koji budu učestvovali u izvođenju vježbi. Praćenje uspješnosti nastave/vježbi provodi se i anketiranjem studenata.

Udžbenici:

- Borislav Petrović,- Jovašević Dragan: Krivično/ kazneno pravo Bosne i Hercegovine - Opći dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.
- Borislav Petrović,- Jovašević Dragan: Krivično/ kazneno pravo Bosne i Hercegovine – Posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005
- Tomić, Zvonimir: Krivično pravo I, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
- Tomić, Zvonimir: Krivično pravo II-Posebni Dio, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
- Đurić B.-Jovašević D.: Praktikum za krivično pravo, opšti deo, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd, 2008.

Obavezna literatura:

- Komentari krivičnih zakona u BiH, "Vijeće Evrope i Evropska Komisija", Sarajevo, 2005. (grupa autora);
- Pravosnažne sudske presude koje će se birati u zavisnosti od pojedinih instituta krivičnog prava i krivičnih djela koja će biti predmet obrade tokom pravne klinike.
- Babić, M., et al. (2005). Komentar krivičnih/kaznenih zakona. Sarajevo
- Babić, M., Marković I.: Krivično pravo , opšti dio, Banja Luka, 2008;

- Babić, M.,Marković, I.:Krivično pravo , posebni dio ,Banj Luka, 2007
- Petar Novoselec, Opći dio kaznenog prava, Zagreb, 2007.
Petar Novoselec (ur) i dr., Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2007.

USTAVNO SUDSTVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Upoznavanje studenta sa bitnim organizacionim i funkcionalnim aspektima ustavnog sudstva, a u smislu postupka kontrole ustavnosti i zakonitosti.

Organizacija Ustavnog suda. Kontrola ustavnosti zakona. Kontrola ustavnosti i zakonitosti podzakonskih općih akata. Kontrola ustavnosti pojediničanih pravnih akata.

Upoznavanje studenata sa ustavnim sudstvom u Bosni i Hercegovini. Ustavni sud Bosne i Hercegovine, kao nosilac sudske vlasti prema Ustavu BiH. Ustavni sud Federacije BiH. Ustavni sud Republike Srpske.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati predavanja prema utvrđenom fondu sati. Neće se raditi o klasičnim predavanjima, već o interaktivnom radu. Studenti imaju pravo pohađati nastavu, kao i učestvovati u stručnoj diskusiji povodom materije koja je sastavni dio ovog predmeta. Znanje studenata provjerava se testom koji će se raditi tokom predavanja, kao eliminatoran uvjet izlaska na pismeni ispit . Za veću ocjenu: usmeni ispit. .

Literatura

Kasim Trnka, *Ustavno pravo*, Sarajevo, 2006.;

Nurko Pobrić, *Ustavno pravo*, poglavlje osam, Mostar, 2000.;

Smiljko Sokol, Branko Smerdel: *Ustavno pravo*, poglavlje IV, Zagreb 1998;

Vesela Mukoska-Čingo: *Ustavno sudstvo*, Skoplje, 2002.

Blagojević, Slobodan: *Ustavno sudstvo i ustavni sistem*, Titograd, Univerzitetska riječ, 1986.

Dautbašić, Ismet: *Ustavno sudstvo i Dejton*, Sarajevo, VKBI, 1996.

Nenadić, Bosa: „Dva pitanja od značaja za odnos ustavnog suda i sudova“, *Pravni informator*, broj 1, godina XI, stručno-informativni časopis za savremene pravnike, Beograd - januar 2008.

Ustav Bosne i Hercegovine iz 1995.;

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije BiH“, broj 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05 ;

Ustav Republike Srpske, "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/92, 6/92, 8/92, 15/92 i 19/92.;

Pravila Ustavnog suda BiH, „Službeni glasnik BiH“ broj 60/05.;

Poslovnik Ustavnog suda BiH,

Zakon o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH, „Službene novine Federacije BiH“ broj 6/95 i 37/03.;

Zakon o Ustavnom sudu Republike Srpske, „Službeni glasnik RS“ broj 97/04 i 54/05.;

STARI PRAVNI TEKSTOVI

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

U ovom dijelu Klinike iz historije države i prava Bosne i Hercegovine II. pozornost je na 1. Izučavanju arhivistike kao pomoćne historijske nauke i njen odnos s pravnim naukama; 2. Istraživanje historije arhiva u Bosni i Hercegovini; 3. Razvoj arhivske službe i arhivskih teorija te arhivske terminologije. Potrebno je naglasiti da je zaštita arhivskoga gradiva osnova za praćenje historije pravnih dešavanja na ovim prostorima ali i šire ali i temeljni mehanizam kojim se stiče saznanje o preventivnoj zaštiti arhivskoga gradiva te o konzervaciji i restauraciji arhivskoga gradiva. Posebna pažnja će se posvetiti: 1. Arhivsko zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini, 2. Odnos pravne legislative i arhivskih propisa, 5. Historija arhivskih institucija i upravnih sistema 6. Uticaj okruženja u kojem nastaju pravni dokumenti. Na časovima, u praktičnoj formi posvetit će se pažnja čitanju i obradu starih dokumenata različite provenijencije.

Ovaj kolegij jednim svojim dijelom traži znanja starih jezika i paleografije ali i iz dijela pravne informatike i drugih informacijskih disciplina (informacijske tehnologije i elektronskog poslovanje, upravljanje elektronskim dokumentima).

Obaveze studenata

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada), prema utvđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržaju aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene.

Literatura

Arhivi i arhivsko gradivo: zbirka pravnih propisa 1828-1997. - Zagreb, Hrvatski državni arhiv, 1998. 2.I. Bruk, LJ. Popović, Arhivistika, Beograd 1986.

Bogdan Lekić, Arhivistika, Beograd 2006.

Rječnik arhivske terminologije Jugoslavije, Zagreb 1972.

Darko Rubčić, Vodič za arhiviranje dokumentacije u trgovačkim društvima i ustanovama. - Zagreb: Informator, 1999.

Bernard Stulli, Arhivistika i arhivka služba: studije i prilozi, Zagreb, 1997.

PETI SEMESTAR

FINANSIJE I FINANSIJSKO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	1.	3	3

Program predavanja

Upoznavanje studenata sa osnovnim finansijsko-pravnim kategorijama i finansijskim pravom s osvrtom na finansijski sistem Bosne i Hercegovine, kako bi stekli znanje iz oblasti finansija i finansijskog prava i na taj način bili pripremljeni za praktičan rad u finansijskim institucijama, organima javne uprave i pravosuđa, te obavljanje drugih poslova za koje će poznavanje ove nastavno-naučne discipline biti neophodno.

Pojam i historijski razvoj finansija i finansijskog prava. Vrste finansija i finansijskog prava. Novac, valute i devize u finansijskom pravu. Bankarsko pravo i bankarski sistem. Finansijske institucije. Uloga i značaj finansijskih izvještaja u finansijskom pravu. Poresko pravo i vrste poreza u BiH. Carinsko pravo i carine u sistemu prihoda BiH. Takseno pravo i taksena sistematizacija u BiH. Pravo i vrste doprinosa u BiH. Budžetsko pravo. Organi nadležni za postupak naplate javnih prihoda i finansijske kontrole.

Predmet, razvoj, izvori i principi međunarodnog finansijskog prava. Međunarodni finansijski tokovi i odnosi. Subjekti međunarodnog finansijskog prava. Porezi i problemi oporezivanja u međunarodnom finansijskom pravu. Carinsko-političke mjere i posljedice takvih mjera u međunarodnom finansijskom pravu. Instrumenti i tehnike plaćanja u međunarodnom finansijskom pravu. Pravo deviza i devizno poslovanje u međunarodnim finansijskim odnosima. Međunarodni monetarni sistem.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Oblik nastave: Predavanja, vježbe, interaktivna nastava - prezentacije - diskusija, Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima i vježbama. Način polaganja ispita: Ispit se obavlja pismeno.

Literatura

Jahić, Mehmed, Finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.

Dautbašić, Ismet, Finansije i finansijsko pravo, Sarajevo 2001.

Zakonski propisi iz oblasti koje čine sadržaj nastavnog predmeta Finansije i finansijsko pravo.

Babić, Mate & Ante, Međunarodna ekonomija, Mate, Zagreb, 2000.

Doernberg, L. Richard, Međunarodno oporezivanje u sažetom obliku, Magistrat i COLPI,

Sarajevo, 1999.

Jahić, Mehmed, Finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.

LeRoy Miller, Roger & VanHoose D. David, Moderni novac i bankarstvo, Mate, Zagreb, 1999.

U toku izvođenja nastave studentima može biti ponuđena i druga aktuelna literatura.

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja

Krivično procesno pravo i krivični postupak (pojam i svrha, međunarodno pravo o pravima čovjeka, izvori krivičnog procesnog prava u BiH). **Pregled historijskog razvoja krivičnog procesnog prava** (uopšte, razvoj u BiH). **Osnovna načela krivičnog procesnog prava** (tradicionalna i savremena, načela koja su bitna za zaštitu ljudskih prava ili efikasnost krivičnog postupka). **Sud** (organizacija i načela u obavljanju sudske funkcije, sudska nadležnost). **Stranke u krivičnom postupku** (krivična tužba i pravo na odbranu, tužilac i osumnjičeni, odnosno optuženi, prava i dužnosti). **Branilac** (položaj u krivičnom postupku, pravna priroda formalne odbrane, prava i dužnosti). **Radnje dokazivanja** (klasična i savremena dokazna sredstva, dokazne zabrane, zaštita prava na privatnost). **Mjere za obezbjeđenje prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog** (katalog mjera, pritvor, zaštita prava na ličnu slobodu, sudska kontrola).

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne krivičnoprocesne institute. Očekivani rezultati studenata u savladavanju pojmova i instituta krivičnoprocesnog prava kontinuirano se prate tokom nastavnih oblika rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom nastave kroz dva testiranja. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih uz konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uslovima utvrđenim režimom polaganja ispita na Pravnom fakultetu. Praćenje uspješnosti izvođenja nastavnih oblika rada na predmetu ostvaruje se, između ostalog, i anketiranjem studenata, na osnovu anketnih listova propisanih sadržaja.

Literatura

Udžbenici:

- Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo knjiga I. Krivično procesni subjekti i krivičnoprocesne radnje, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo, 2008.;
- Dijk, P. van et al.: Teorija i praksa Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sarajevo, 2001.;
- Sijerčić-Čolić, H.: Krivični postupak i zaštita prava i sloboda čovjeka. U:

Čitanka ljudskih prava. Sarajevo. 2001., str. 345. - 362. ;

- Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine. "Službeni glasnik BiH", br. 3/2003., 36/2003. 26/2004., 63/2004. i 13/2005., 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07,15/08.;
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine. "Službene novine Federacije BiH", br. 35/2003., 56/2003. i 78/2004.

Dopunska:

- Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo BiH. Sarajevo, 2005.;
- Bayer, V.: Kazneno procesno pravo - odabrana poglavlja. Priredio D. Krapac. Zagreb, 1995.
- Grubač, M.: Krivično procesno pravo. Uvod i opšti deo. Beograd, 2002.,
- Krapac, D.: Kazneno procesno pravo. Prva knjiga: institucije. Zagreb, 2000.
- Sijerčić-Čolić, H. et al.: Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u BiH. Sarajevo, 2005.

MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	5

Program predavanja

Cilj je upoznavanje studenata sa pojmom međunarodnog prava, osnovnim principima te izvorima međunarodnog prava. Studenti će steći opća i posebna znanja o sistemu pravnih pravila koja uređuju odnose između međunarodnopravnih subjekata, prije svega uzajamne odnose država, država i međunarodnih organizacija, te odnose između međunarodnih organizacija.

Osnovna pitanja definicija i pojam teorijsko pravna pitanja pravne prirode i odnosa prema unutrašnjem pravu. Izvori međunarodnog prava i kodifikacija. Subjekti međunarodnog prava država međunarodne organizacije sukcesija država. Čovjek pojedinac u međunarodnom pravu međunarodnopravni subjektivitet pojedinca državljanstvo međunarodna zaštita čovjeka krivična odgovornost.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Oblik nastave: predavanja, vježbe, interaktivna nastava – prezentacije – diskusije – „simulirana suđenja“. Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: kontinuirana provjera znanja. Način polaganja ispita: pismeno i usmeno.

Literatura (osnovna):

V.Đ. Degan, *Međunarodno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2000.;

Smilja Avramov i Milenko Kreća, *Međunarodno javno pravo*, Beograd, 2007.;

J. Andrassy, B. Bakotić i B. Vukas, *Međunarodno pravo*, Zagreb, 1995.;

V. Dimitrijević et al., *Osnovi međunarodnog javnog prava*, Beogradski centar za ljudska prava, 2005.;

B. Janković i Z. Radivojević, *Međunarodno javno pravo*, Beograd, 1991.

Literatura (dopunska):

V. Ibler, *Rječnik međunarodnog javnog prava*, Zagreb, 1987.;

Malcolm N. Shaw, *International Law*, Cambridge University Press, 2008.

OBLIGACIONO PRAVO I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja

Ciljevi predmeta su sticanje osnovnih znanja iz oblasti ugovornog prava, kao i teoresko-praktična pitanja ostalih izvora obligacionih odnosa. U ovom dijelu, a imajući u vidu obim i potrebe predmeta, cilj je iz množine obligacionih odnosa izdvojiti one karakteristike koje omogućavaju njihovo grupisanje i tretiranje kao zasebnih obligacionopravnih instituta. To je potrebno uraditi prije svega iz pedagoško-didaktičkih razloga, a može se posmatrati i kao izraz naučnog sistema obligacionog prava.

Pojam i značaj. Obligacionog prava. Pojam i vrste obligacija (obaveza). Izvori nastanka obligacije. Ugovori kao izvor obligacije. Neosnovano obogaćenje. Posloводство bez naloga. Jednostrana izjava volje kao izvor obligacije.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Studenti imaju pravo pohađati nastavu i pri tom aktivno učestvovati u istoj na način postavljanja pitanja, rješavanja zadataka, kao i razjašnjavanje nedovoljno jasnih pojmova iz predmetne materije. Predavanje: usmeno izlaganje. Vježbe i konsultacije: rješavanje praktičnih zadataka. Način obavljanja ispita: pismeno rješavanje praktičnih zadataka kao eliminatoran uvjet izlaska na pismeni ispit (teoretska pitanja), te usmeno (po potrebi za višu ocjenu).

Literatura

Osnovna literatura:

1. Abedin Bikić: "Obligaciono pravo - opći dio ", Sarajevo 2006.
2. Branko Morait: "Obligaciono pravo", Banja Luka, 1997.
3. Abedin Bikić: "Obligaciono pravo posebni dio-skripta", Sarajevo 2001.
4. B. Loza: "Obligaciono pravo- opći i posebni dio", Kaner, Sarajevo 2000.

Dopunska literatura:

5. Komentar Zakona o obligacionim odnosima - Beograd 1980.,
6. "Komentar Zakona o obligacionim odnosima", "Kulturni centar", Gornji Milanovac, 1980.,
7. Dr Boris Vizner: "Komentra Zakona o obveznim (obligacionim) odnosima", Zagreb 1978.,
8. Slobodan Perović: "Obligaciono pravo" - NIU "službeni list SFRJ", Beograd 1980. i kasnija izdanja

9. Jakov Radišić: "Obligaciono pravo", Nolit, Sarajevo 1983.,
10. B. Loza, N. Misita: "Obligaciono pravo - opšti dio - Sarajevo 1981.,
11. B. Loza: "Obligaciono pravo- posebni dio", Sarajevo 1988.

RADNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	2	5	5

Program predavanja

Uvod u radno: pravo/predmet proučavanja, pojava i razvoj radnog prava, karakteristike suvremenog radnog prava, ljudska prava na radu i povodom rada/. **Izvori radnog prava** /heteronomni i autonomni izvori/. **Međunarodna organizacija rada i međunarodni izvori radnog prava:** MOR, konvencije i preporuke MOR-a, izvori Evropskog radnog prava/. **Kolektivno radno pravo** /socijalni dijalog-tipartizama, sindikalna prava i slobode, kolektivno pregovaranje i kolektivno ugovaranje, participacija zaposlenika, pravo na štrajk, mirni načini rješavanja kolektivnih radnih sporova/. **Individualno radno pravo/politika** zapošljavanja, sistem radnih odnosa u BiH, zasnivanje radnog odnosa, status zaposlenika, radno vrijeme, odmori i odsustva, mirovanje radnog odnosa, zaštita na radu, plaće, odgovornost u režimu radnih odnosa, prestanak radnog odnosa/. **Zaštita prava i obaveza iz radnog odnosa/interna,** sudska, alternativna i upravna zaštita/.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe. Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije) prema utvrđenom fondu nastavnih sati, te izraditi samostalno dva zadatka(vježbe) iz konkretnog zadatog instituta radnog prava. Uspješnost studenta u savladavanju kategorija i instituta radnog prava kontinuirano se prati tokom nastave i izražava se odgovarajućim bodovima/kreditima. Znanje studenata provjera se i ocjenjuje tokom nastave i putem dva testa,a konačna ocjena se utvrđuje na ispitu. Predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu.Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uvjetima utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu. Praćenje uspješnosti nastave provodi se i anketiranjem studenta na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura

Sead Dedić, Jasminka Gradašćević-Sijerčić, Radno pravo, Sarajevo, 2005. godine
Zakon o radu FBiH(«Sl.novine FBiH»br.43/99,32/00 i 29/03);
Zakon o radu RS «Sl.glasnik RS»br.38/00..)
Zakon o radu Brčko Distrikta BiH («Sl.glasnik Brčko Distrikta BiH»broj 7/00..)
Zakon o zapošljavanju stranaca(«Sl.novine FBiH»8/99)
Opći kolektivni ugovor za teritoriju FBiH(«Sl.novine FBiH»broj .../05)
Granski kolektivni ugovori

Sead Dedić, Jasminka Gradašćević-Sijerčić: Međunarodni standardi u radnom zakonodavstvu BiH, Magistrat, Sarajevo, 2001.

Sead Dedić, Jasminka Gradašćević-Sijerčić: Temelji međunarodnog radnog prava, Pravni centar, Sarajevo, 2000.

Ravnić Anton, Osnove radnog prava: domaćeg, usporednog i međunarodnog, Zagreb, 2004.

Žepić Božo, Radno i socijalno pravo, Split, 2001. do str. 290.

Brajić Vlajko, Radno pravo, Beograd, 1991.

Studenti će tokom nastave dobiti i drugu aktuelnu literaturu.

PRAVO EVROPSKE UNIJE

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Nastanak, ciljevi i osnovne karakteristike EU. Historijska pozadina; Rekonstrukcija ustavnopravnog okvira (Jedinstveni evropski akt; Mاستrihtski ugovor; Amsterdamski ugovor; Ugovor iz Niče; Ustav EU – nacrt, Reformski (Lisabonski ugovor)). **Institucionalno pravo EU:** Upravno-pravna struktura Evropske unije, prije svega sastav, nadležnosti i organizacija Vijeća Evropske unije, Evropskog vijeća, Evropske komisije, Evropskog parlamenta, Suda EU te dodatno i Finansijskog suda, Ekonomsko-socijalnog komiteta i Komiteta regija; Legislativni procesi Evropske unije koji se odvijaju u navedenim institucijama; Osnovni elementi ustavnog okvira EU (Temeljne vrijednosti; Nadležnost; Fleksibilnost; Supsidijarnost, Proporcionalnost). **Pravo EU:** Pojam, priroda i karakteristike; Izvori; Ujednačavanje prava i implementacija komunitarnih propisa; Pluralizam pravnih izvora sa naglaskom na pravne norme stvorene sudskom praksom Evropskog suda (pravde) sa ciljem shvatanja osnovne pravne metode nastanka i razvoja prava u Evropskoj uniji; odnos Prava Evropske unije prema nacionalnim pravnim poretcima sadašnjih i budućih zemalja članica (zemalja kandidatkinja). **Politike EU:** Uvod ("ekonomski ustav"); Unutrašnje tržište - četiri osnovne slobode; Tržišna konkurencija; Ekonomsko-monetarna unija; vanjsko-politički aspekti Evropske unije; proces stabilizacije i pridruživanja Bosne i Hercegovine.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe. Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima i izraditi seminar iz određene teme (ili djelovati kao oponent na njegovoj odbrani). Provjera znanja - uz praćenje rada tokom semestra, putem pismenog i/ili usmenog ispita. Odgovarajući minimum prisustva predavanjima i seminarskim časovima je uslov za pristupanje ispitu.

Literatura

Nevenko Misita, Osnovi Prava Evropske unije, Sarajevo (2007.)
Radovan Vukadinović, Uvod u institucije i Pravo Evropske unije, Kragujevac (2008.)
Ugovor o Evropskoj uniji i Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (Sl. List C 83 2010.)
Dopunska:
Matthias Herdegen, Europsko pravo, Rijeka (2003.)
T.C. Hartley, Osnovi Prava Evropske zajednice, Oxford (1998.)
Tatjana Josipović, Načela Europskog prava, Narodne novine, Zagreb (2005)
Tamara Čapeta/Siniša Rodin, Osnove Prava Europske unije, Narodne novine, Zagreb (2010)

ŠESTI SEMESTAR

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja

Istraga (predistražni postupak, uloga tužioca i suda, položaj osumnjičenog i branioca). **Postupak optuživanja** (sudska kontrola optužnice, konsenzualni modeli). **Glavni pretres** (predpostavke, tok glavnog pretresa, presuda, sadržaj presude). **Postupak po pravnim lijekovima** (system pravnih lijekova, redovni i vanredni pravni lijekovi). **Postupak protiv pravnih osoba** (specifičnosti krivične odgovornosti i vođenja postupka protiv pravne osobe). **Postupak za izdavanje kaznenog naloga** (odstupanje od redovnog krivičnog postupka). **Postupak prema maloljetnicima** (odstupanje od postupka protiv punoljetnog izvršioca). **Posebni postupci** (međunarodna krivičnopravna pomoć, naknada štete, postupak u slučaju neuračunljivosti).

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati i učestvovati u predviđenim oblicima rada (predavanja, vježbe, konsultacije), a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne krivičnoprocesne institute i praktične zadatke. Očekivani rezultati studenata u savladavanju pojmova i instituta krivičnoprocesnog prava kontinuirano se prate tokom nastavnih oblika rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom nastave kroz dva testiranja. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih uz konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uslovima utvrđenim režimom polaganja ispita na Pravnom fakultetu. Praćenje uspješnosti izvođenja nastavnih oblika rada na predmetu ostvaruje se, između ostalog, i anketiranjem studenata na osnovu anketnih listova propisanog sadržaja.

Literatura

- Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo knjiga II. Tok redovnog krivičnog postupka i posebni postupci, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo, 2008.;
- Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo BiH. Sarajvo, 2005.
- Dijk, P. van et al. : Teorija i praksa Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sarajvo, 2001.

- Sijerčić-Čolić, H.: Konsenzualni modeli u novom krivičnom procesnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine. Pravo i pravda. Sarajevo. 2 (2003) 1. – 2., str. 69. – 90,
- Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, “Službeni glasnik BiH”, br. 3/2003., 36/2003. 26/2004., 63/2004. i 13/2005. 48/05, 46/06, 76/06, 29/07,32/07, 53/07, 76/07,15/08.
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine. “Službene novine Federacije BiH”, br. 35/2003., 56/2003. i 78/2004.

U toku rada studentima će biti preporučena i druga aktuelna literature, kao i odgovarajući zakonski tekstovi.

MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	5

Program predavanja

Objekti međunarodnog prava: državno područje i granice, međunarodne rijeke, more, zračni prostor, razvoj pojma zajednička baština čovječanstva u teoriji i praksi. Mirno rješavanje sporova i osiguranje mira: opće karakteristike, mjesto i uloga Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija, proces ograničenja naoružanja, pravo na samopomoć. Pravo oružanih sukoba: rat – oružani sukob, pravno regulisanje međunarodnog i nemeđunarodnog oružanog sukoba, ograničenja ratova, ratna okupacija, prava i dužnosti neutralaca.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Oblik nastave: predavanja, vježbe, interaktivna nastava – prezentacije – diskusije – „simulirana suđenja“. Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: kontinuirana provjera znanja. Način polaganja ispita: pismeno i usmeno.

Literatura (osnovna):

V.Đ. Degan, *Međunarodno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2000.;

Smilja Avramov i Milenko Kreća, *Međunarodno javno pravo*, Beograd, 2007.;

J. Andrassy, B. Bakotić i B. Vukas, *Međunarodno pravo*, Zagreb, 1995.;

V. Dimitrijević et al., *Osnovi međunarodnog javnog prava*, Beogradski centar za ljudska prava, 2005.;

B. Janković i Z. Radivojević, *Međunarodno javno pravo*, Beograd, 1991.

Literatura (dopunska):

V. Ibler, *Rječnik međunarodnog javnog prava*, Zagreb, 1987.;

Malcolm N. Shaw, *International Law*, Cambridge University Press, 2008.;

V.Đ. Degan, *Međunarodno pravo mora u miru i oružanim sukobima*, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2002.;

V. Kazazić, *Međunarodno humanitarno pravo: difuzija i promjena*, Mostar, 2008.

Z. Hasić, *Međunarodno humanitarno pravo*, Sarajevo, 2005.

EVROPSKO PRIVATNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	4

Cilj predmeta: ticanje osnovnog znanja o uređenju privatnopravnih odnosa u skladu sa Pravom Evropske unije. Sve privatnopravne oblasti nacionalnog prava trebaju biti stavljene u korelaciju sa odgovarajućim pravnim izvorima Evropske unije u svrhu utvrđivanja predstojećih zakonskih reformi s ciljem približavanja članstvu EU. Naglasak stavljen na reformu Zakona o obligacionim odnosima te Zakonu o zaštiti potrošača služi približavanju materije na već postojećim primjerima usklađivanja zakonodavstva BiH sa pravnom stečevinom Unije, te treba da motiviše za daljne naučne analize.

Program predavanja

I. Uvodne napomene:

- Rastući značaj Evropskog privatnog prava; Šta je od Prava EU privatno pravo?

II. Pravni izvori

- Pravni izvori privatnog prava unutar EU (primarno i sekundarno pravo, opća načela, sudska praksa); Landova načela i Evropski ugovorni principi; UNIDROIT-principi 2004.; Bečka konvencija 1980.; Zajednički referentni okvir.

III. Evropsko ugovorno pravo

- Direktiva o ugovorima zaključenim izvan poslovnih prostorija
- Direktiva o putovanjima sa paket aranžmanom
- Direktiva o nepoštenim klauzulama u potrošačkim ugovorima
- Direktiva o korištenju nekretnina na određeno vrijeme (Timesharing-ugovori)
- Direktiva o ugovorima na daljinu
- Direktiva o prodaji potrošačke robe

IV. Evropsko stvarno pravo

- Direktiva o korištenju nekretnina na određeno vrijeme (Timesharing-ugovori)
- Uredba o izvozu kulturnih dobara
- Direktiva o vraćanju kulturnih dobara nezakonito iznijetih sa područja države članice

V. Evropsko pravo elektronske trgovine

- direktiva o elektronskim potpisima
- direktiva o elektronskoj trgovini

VI. Evropsko pravo intelektualnog vlasništva

- nadležnost Evropske unije u materiji autorskog prava

VII. Usklađivanje bosansko-hercegovačkog sa Evropskim privatnim pravom u navedenim oblastima

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na

potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.
Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima i izraditi seminar iz određene teme (ili djelovati kao oponent na njegovoj odbrani). Provjera znanja - uz praćenje rada tokom semestra, putem pismenog i/ili usmenog ispita. Odgovarajući minimum prisustva predavanjima i seminarskim časovima je uslov za pristupanje ispitu.

Literatura

Obavezna:

1. Nevenko Misita, Osnove prava zaštite potrošača Evropske zajednice, Sarajevo 1997.
2. Radovan Vukadinović, Uvod u institucije i Pravo Evropske unije, Kragujevac (2008.)
3. Nikola Gavella et al., Europsko privatno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2002..
4. Rodin/Čapeta, Izbor presuda Europskog suda, Zagreb, Novi informator, 2009.
5. Maja Stanivuković, Pojedinač pred Sudom Evropskih zajednica, Beograd (2009)

Dopunska:

1. Tatjana Josipović, Nacela europskog prava u presudama Suda Evropske zajednice, Zagreb, Narodne novine, 2005.
2. Meškić Z., Europäisches Verbraucherrecht – gemeinschaftsrechtliche Vorgaben und europäische Perspektiven, Manz, Beč 2008.
3. Meškić Z., Harmonizacija Evropskog potrošačkog prava- Zelena knjiga 2007. godine i Nacrt Zajedničkog referentnog okvira, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, br. 3/2009, str. 543-569
4. Marko Baretić, Zaštita potrošača u Europskoj zajednici – I. Dio, Hrvatska pravna revija br. 7, 2002., str. 93-108.
5. Marko Baretić, Zaštita potrošača u Europskoj zajednici – II. Dio, Hrvatska pravna revija br. 8, 2002., str. 50-63.
6. Enes Bikić, Zastupanje u domaćem pravu i principima Europskog ugovornog prava, Mostar, Univerzitet "Džemal Bijedić", Pravni fakultet, 2008.

MEĐUNARODNO KRIVIČNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	4

Program predavanja

Student se upoznaje sa osnovnim pojmovima međunarodnog krivičnog prava kao segmenta međunarodnog javnog prava koji se odnose na njegov nastanak i razvoj, osnovna načela na kojima je to pravo izgrađeno, njegovim izvorima, vremensko i prostorno važenju, općim pojmom međunarodnog krivičnog djela i krivične sankcije te o međunarodnom krivičnom pravosuđu i pravnoj pomoći u krivično pravnim stvarima u cilju razvijanja sposobnosti samostalne teorijske i stručne analize tih pojmova; student se osposobljava za rad u domaćim i međunarodnim pravosudnim institucijama.

Opća pitanja međunarodnog krivičnog prava: Pojam međunarodnog krivičnog prava, Osnovna načela međunarodnog krivičnog prava, Izvori međunarodnog krivičnog prava, Vremensko i prostorno važenje. **Međunarodno krivično djelo i krivične sankcije:** Opći pojam međunarodnog krivičnog djela, Osnovi isključenja međunarodnog krivičnog djela, Saučesništvo, Krivične sankcije, Pojedina međunarodna krivična djela. **Međunarodno krivično pravosuđe i međunarodna pravna pomoć u krivičnopravnim stvarima:** Ad hoc tribunali (Nirbeški i Tokiski tribunal i tribunali za bivšu Jugoslaviju i Ruandu), Stalni međunarodni krivični sud (osnivanje, nadlenost i orhanizacija), Eks tradicija (stranij državi i međunarodnom krivičnom sudu), Izvršenje strane krivične presude.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Obaveza redovnih studenata je da pohađaju sve predviđene oblike nastavnog procesa (predavanja, vježbe, konsultacije) prema utvrđenom fondu nastavnih sati, da ukoliko se opredjele, izrade i odbrane seminarski rad prema izabranoj ili dodijeljenoj temi, te da pristupe testu koji će biti organiziran tokom semestra; uspješnost studenta u savladavanju nastavne **materije kontinuirano** se prati tokom itvođenja svih oblika nastavnog rada, a konačna ocjena tvrdi se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uslovima koji budu važili na Fakultetu.

Udžbenici:

- Stojanović. Zoran: Međunarodno krivično pravo, Dosije, Beograd,2008.
- Kaseze. Antonio: Međunarodno krivično pravo, Beogradski centar za ljudska prava, Beograd 2005.

- Džons. Džon R.V.D.- Pauls. Stiven.: Međunarodna krivična praksa, Fond za humanitarno pravo, Beograd 2006.
- Degan. Vladimir. Đ. - Pavišić Berislav.: Međunarodno kazneno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Rijeci.

Dopunska literatura:

- Andassy, Juraj. – Bakotić, B. – Vukas, B.: Međunarodno pravo I, Školska knjiga, Zagreb, 1998,
- Avramov, Smilja. – Kreča, Milenko: Međunarodno javno pravo, Savremena administracija, Beograd, 1999,
- Bačić, Franjo.: Krivično pravo – Opći dio, Informator, Zagreb, 1995,
- Bačić, Franjo: Kazneno pravo-Opći dio, Informator, 1998,
- Statut Međunarodnog tribunala za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na teritoriji bivše Jugoslavije nakon 1991, Usvojen 25 maja 1993 Rezolucijom UN br. 827. sa izmjenama i dopunama Rezilucijam 1166,1329,1411,1431,1481,1527,1660.
- Statut Međunarodnog krivičnog suda potpisan u Rimu , 17 jula 1998, stupio na snagu 1. jula 2002
- Krivični zakon Bosne i Hercegovine , „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 3/03, 32/03,37/03,54/04,61/04,30/05,53/06.55/06

Pomoćna literature:

- Bogdan Zlatarić: Međunarodno krivično pravo, prvi dio, “Informator”, Zagreb, 1979.;
- Vlado Kambovski: Međunarodno kazneno pravo, “Prosvetno delo”, Skoplje,1998.;
- D. Radulović: Međunarodno krivično pravo, Podgorica, 1999., ;
- Zoran. Stojanović; Međunarodno krivično pravo (skripta), “Dosije”, Beograd, 2003.,;
- Ivo. Josipović, Davor. Krapac, Petar. Novoselec: Stalni međunarodni kazneni sud, “Hrvatski i Pravni centar”, Zagreb 2001,

OBLIGACIONO PRAVO II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	1	5	5

Program predavanja

Posebni dio obligacionog prava sadržinski je plod nastojanja da se iz množine obligacionih odnosa izdvoje one njihove karakteristike koje omogućavaju njihovo grupisanje i tretiranje kao zasebnih obligacionopravnih instituta. To je rezultat prije svega pedagoško-didaktičkih potreba, a izraz je i naučnog sistema obligacionom prava.

Posebni dio obligacionog prava obuhvata deliktnu odgovornost za prouzrokovanu štetu i obligacione ugovore koji su, obzirom na svoju učestalost i značaj, posebno urađeni.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Studenti imaju pravo pohađati nastavu, kao i učestvovati u stručnoj diskusiji povodom materije koja je sastavni dio ovog predmeta. Način izvođenja nastave: Predavanje: usmeno izlaganje; Vježbe i konsultacije: rješavanje praktičkih zadataka. Način obavljanja ispita: pismeno rješavanje praktičkih zadataka (pismeni I) kao eliminatoran uvjet izlaska na teoretska pitanja (pismeni ispit II), te usmeno (za višu ocjenu).

Literatura

Osnovna literatura:

1. Abedin Bikić: "Obligaciono pravo - opći dio ", Sarajevo 2006.
2. Branko Morait: "Obligaciono pravo", Banja Luka, 1997.
3. Abedin Bikić: "Obligaciono pravo posebni dio-skripta", Sarajevo 2001.
4. B. Loza: "Obligaciono pravo- opći i posebni dio", Kaner, Sarajevo 2000.

Dopunska literatura:

5. Komentar Zakona o obligacionim odnosima - Beograd 1980.,
6. "Komentar Zakona o obligacionim odnosima", "Kulturni centar", Gornji Milanovac, 1980.,
7. Dr Boris Vizner: "Komentra Zakona o obveznim (obligacionim) odnosima", Zagreb 1978.,
8. Slobodan Perović: "Obligaciono pravo" - NIU "službeni list SFRJ", Beograd 1980. i kasnija izdanja
9. Jakov Radišić: "Obligaciono pravo", Nolit, Sarajevo 1983.,
10. B. Loza, N. Misita: "Obligaciono pravo - opšti dio - Sarajevo 1981.,
11. B. Loza: "Obligaciono pravo- posebni dio", Sarajevo 1988.

SOCIJALNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	4

Program predavanja

Uvod u socijalno pravo /ključni pojmovi socijalnog prava: socijalna država, socijalna politika, socijalno osiguranje, socijalna zaštita./; **Izvori socijalnog prava** /domaći i međunarodni izvori/; **Zdravstveno osiguranje i zdravstvena zaštita** /principi zdravstvenog osiguranja, elementi pravnih odnosa zdravstvenog osiguranja, pravo na zdravstvenu zaštitu, finansiranje zdravstvenog osiguranja, zdravstvene organizacije./; **Penzijско i zdravstveno osiguranje** /principi penzionog i invalidskog osiguranja, elementi pravnih odnosa penzionog i invalidskog osiguranja, vrste penzija, korištenje i prestanak prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja/; **Socijalna prava branilaca i članova njihovih porodica** /ključni pojmovi: vojni invalid, članovi porodica, prava/; **Socijalna zaštita** /opći korisnici socijalne zaštite, civilne žrtve rata, zaštita porodica sa djecom/; **Postupak ostvarivanja i zaštite prava iz socijalnog osiguranja i socijalne zaštite** /prikaz osnovnih instituta socijalnog procesnog prava/.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije) prema utvrđenom fondu nastavnih sati, te izraditi samostalno jedan zadatak (vježba) iz konkretnog zadatog instituta socijalnog prava, po izboru teorijsko pravne ili istraživačke prirode. Uspješnost studenta u savladavanju kategorija i instituta socijalnog prava kontinuirano se prati tokom nastave i izražava se odgovarajućim bodovima /kreditima. Znanje studenata provjerava se i ocjenjuje tokom nastave i putem testa, a konačna ocjena se utvrđuje na ispitu. Pred ispitne aktivnosti utiču na 50% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uvjetima utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu. Praćenje uspješnosti nastave provodi se i anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura

Sead Dedić, Socijalno pravo, Sarajevo, 2005. godine

Evropska socijalna povelja

Konvencija MOR-a broj 102 o minimalnoj normi socijalne sigurnosti

Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Sl. novine FBiH" br. 30/97, 32/00);

Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Sl. novine FBiH" broj 29/97)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. novine FBiH" broj 29/98, 32/91)

Zakon o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja ("Sl. novine FBiH" broj 49/00)

Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti ne zaposlenih lica u FBiH ("Sl.

novine FBiH” broj 41/01)

Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica (“Sl. novine FBiH” broj 41/04)

Tokom obrade tematskih cjelina i tematskih jedinica studenti će dobiti i drugu aktuelnu literaturu.

IZBORNI PREDMETI

NOTARSKO PRAVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Student se upoznaje sa pojmom, evolucijom i osnovnim funkcijama uspostavljanja notarske službe. Akcentat se stavlja na pravne poslove koji su uslovljeni formom notarski obrađene isprave i dokazne snage isprava koje izdaje notar u okviru zakonom propisane nadležnosti. Očekuje se da studenti shvate ciljeve notarskog djelovanja na polju efektivne kontrole zakonitosti i pružanja savjetodavnih usluga strankama u postupku sačinjavanja i ovjere notarskih isprava. Studenti treba da savladaju postupak notarske obrade isprava odnosno da razviju sposobnost sačinjavanja pravnih poslova iz oblasti prometa nekretnina, porodičnog, nasljednog i privrednog statusnog prava, da steknu sposobnost da pri oblikovanju navedenih odnosa podjednako zaštite obje strane, prepoznaju rizike pojedinih operacije i da znaju dati prijedloge za njihovo rješavanje. U okviru ovog izbornog predmeta obrađuju se slijedeće tematske cjeline: pojam i funkcija notara, historijski razvitak institucije latinskog notarijata, uporednopravni prikaz institucije notarijata, osnovne funkcije notarske službe kao samostalne profesije sa javnim ovlaštenjima, uvjeti i postupak izbora notara, organizacije notara (notarska komora), nadležnosti notara, notarska obrada i notarske isprave, notarska isprava kao izvršni naslov i oblici odgovornosti notara u obavljanju notarske službe.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni sudjelovati u nastavi. Nastava se sobzirom na manju grupu studenata izvodi interaktivno i uz obavezni praktični rad. Studenti su obavezni sačiniti dva pismena rada o konkretnom slučaju koji zadaje nastavnik i pri tome primjeniti sva pravila notarske obrade – istraživanje prave volje stranaka, zaštitu obiju stranaka, osiguranje istovremenog ispunjenja obaveza obiju stranaka, izbjegavanja rizičnih klauzula i nezakonitih odredaba itd. Radovi se prezentiraju na času. Napredak studenata se prati kontinuirano. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu o 70% u formiranju konačne ocjene (20% aktivnost na časovima, 25% za svaki pismeni rad). Završni ispit se polaže pismeno.

Obavezna literatura:

1. M. Povlakić, C. Schalast, V. Softić: Komentar Zakona o notarima u Bosni i Hercegovini, GTZ, Sarajevo, 2009.
2. Meliha Povlakić: Institut javnog bilježništva i efikasno ostvarivanje prava povjerilaca u upravu Federacije BiH, I dio, Pravni savjetnik, 4/2002.
3. Meliha Povlakić: Institut javnog bilježništva i efikasnost ostvarivanja prava

povjerilaca u upravu Federacije BiH, II dio, Pravni savjetnik, 7/2002.

4. Meliha Povlakić: Izvršnost javnobilježnički akata, Pravna misao, 3-4/2000.
5. Meliha Povlakić, Osnovne značajke notarske službe u Federaciji BiH, Pravni savjetnik, 4/2003.
6. Zakon o notarima Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta“, br. 09/03).
7. Zakon o notarima Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 45/02).
8. Zakon o notarima RS („Službeni glasnik RS“, br. 86/05).

Pretpostavke: Položeni ispiti iz predmeta “Stvarno pravo“, “Bračno pravo, “Nasljedno pravo, a preporučuje se da studenti predhodno polože i ispit iz predmeta “Obligaciono pravo I“.

PRAVNA KLINIKA KRIVIČNOG PROCESNOG PRAVA

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Kod studenata se afirmišu praktične vještine u primjeni krivičnoprocesnih normi, kao i simuliranje situacija i okolnosti za rješavanje pravnih pitanja u okviru konkretnog krivičnog predmeta. Očekuje se da studenti steknu praktična znanja i vještine u radu na predmetima koji su značajni za pozitivno krivično procesno pravo. Na ovaj način student se osposobljava za rješavanje pitanja koja se javljaju u praktičnom radu u oblasti krivičnoprocesnih odnosa.

Otkrivanje krivičnog dijela i njegovog izvršioca, kao rješavanje pitanja koji su od značaja za donošenje zakonite odluke (uloga ovlaštenih službenih osoba, tužioca, suda i osumnjičenog, odnosno, odnosno optuženog u branioca). Zaštita osnovnih prava i sloboda čovjeka. Pismena izrada akata, podnesaka i odluka o krivičnom postupku.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni pohađati i učestvovati u radu pravne klinike, a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne krivičnoprocesne institute i praktične zadatke, kao i u simuliranju situacija iz krivičnog postupka. Očekivani rezultati studenata kontinuirano se prate tokom rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom praktičnog rada kroz ocjenu obrađenih tema i izađenih zadataka. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na osnovu pismene izrade odgovarajućih podnesaka i odluka u krivičnom postupku. Praćenje uspješnosti rada ostvaruje se, između ostalog, i anketiranjem studenata, na osnovu anketnih listova propisanog sadržaja.

Literatura

Udžbenici:

- Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo knjiga I. Krivično procesni subjekti i krivičnoprocesne radnje, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo, 2008.;
- Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo knjiga II. Tok redovnog krivičnog postupka i posebni postupci, drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo, 2008.;
- Sijerčić-Čolić, H. et al.: Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u BiH. Sarajevo, 2005.
- Dijk, P. van et al.: Teorija i praksa Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sarajevo, 2001.
- Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine. "Službeni glasnik BiH", br.

3/2003., 36/2003. 26/2004., 63/2004. i 13/2005., 48/05, 46/06, 76/06, 29/07,32/07, 53/07, 76/07,15/08.

- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine. “ Službene novine Federacije BiH “, br.35/2003., 56/2003. i 78/2004.

Dopunska:

- Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo BiH. Sarajevo, 2005.
- Avdić, M. Zbirka obrazaca za praktičnu primjenu ZKP-a i ZIKS-a Federacije Bosne i Hercegovine. Tuzla, 1999. Godine
- Korač, I, Kramarić, I. Krivični postupak Priručnik za primjenu Zakona o krivičnom postupku s primjerima podnesaka I akata. Zagreb, 1983.
- Petrić, B., Špiro, V. Priručnik za praktičnu primjenu Zakona o krivičnom postupku. Beograd, 1977. godine.

U toku rada na pravnoj klinici studentima će biti preporučena i druga aktuelna literature, kao i odgovarajući zakonski tekstovi.

IZBORNO PRAVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Osposobljavanje studenata za razumijevanje izbornog prava i njihova upućenost u razne izborne sisteme i izborne tehnike preko kojih se oni ostvaruju i štite može značajno pomoći da izbori postanu siguran put demokratskog osvajanja i vršenja državne vlasti.

Pojam i značaj izbornog prava i izbornih sistema (reprezentativnost, uspostavljanje stabilne i efikasne vlasti, demokratsko razrješavanje konflikata, osiguravanje odgovornosti nosilaca funkcija vlasti, promovisanje parlamentarne opozicije). Načela izbornog sistema (opšte biračko pravo, jedno biračko pravo, neposredni i posredni izbori, sloboda i tajnost glasanja, aktivno i pasivno biračko pravo). Pluralno – većinski sistemi (“prvi dobija mjesto”, “blok sistem”, “alternativni glas”, “partijski blok glas”, “dvokružni sistem”). Poluproporcionalni sistemi (“jednostruki neprenosivi glas”, “Paralelni sistemi”). Sistemi proporcionalne zastupljenosti (“proporcionalna zastupljenost listi”, “personalizovani proporcionalni sistem”, “jednostruki prenosivi glas”). Izborni prag. Otvorene, zatvorene slobodne liste. Magnituda izbornih jedinica. Posebni parlamentarni zahtjevi (zastupljenost žena, zastupljenost manjina, zastupljenost zajednica). Predsjednički izbori. Izbori lokalnih vlasti. Izborni postupak (birački spiskovi, kandidovanje, organi za provođenje izbora, glasanje). Utvrđivanje izbornih rezultata i raspodjela mandata. Kontrola izbora i zaštita izbornih prava. Finansiranje izbora.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada), prema utvđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržaju aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave provodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura

Kasim Trnka, *Ustavno pravo*, Sarajevo, 2006.;
Nurko Pobrić, *Ustavno pravo*, poglavlje osam, Mostar, 2000.;
Andrew Reynolds, Ben Reilly: *Oblikovanje izbornog sistema*, Rabic, Sarajevo, 1999.
Nohlen D.: *Izborna prava i stranački sustav*. Zagreb, 1992.

EKONOMSKA ANALIZA PRAVA

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Cilj je upoznati studente s kategorijama i institucijama koje ukazuju na neodvojivu sponu države i prava s jedne i privrede s druge strane. Od studenata se očekuje da usvoje znanja o neophodnosti pravne regulacije privrednih tokova u zaštiti i artikulaciji općih i pojedinačnih interesa.

Sadržaj predmeta: Pojam i svrha ekonomske analize prava. Skole ekonomske analize prava. Uvod u ekonomsku teoriju. Efikasnost svojinskih sistema. Javni izbori. Pravo konkurencije.

Obaveze studenata

Oblici nastave: Predavanja, vježbe (interaktivna nastava - prezentacije - diskusija). Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: kontinuirane provjere znanja – testovi. Način polaganja ispita: pismeno.

Literatura

A. Bajt "Osnove ekonomske analize i politike", Informator, Zagreb;
R.Coase "The firm, The Market and The Law", UNIVERSITY of Chicago Press 1988;
Cooter and Ulen, "Law and Economic", Harper Collins, 1988;
U toku izvođenja nastave studentima može biti ponuđena i druga aktuelna literatura.

SEDMI SEMESTAR

GRADANSKO PARNIČNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	2	5	5

Program predavanja

Cilj je da se studentima prezentiraju, na metodološki prihvatljiv način, i objasne sve bitne ustanove ovog pozitivno-pravnog predmeta. Očekivani rezultati su da studenti ispravno poimaju kategorijalna i konkretna određenja, da ovladaju procesnim instrumentarijem i da izgrade svoj vlastiti stav prema pojedinim problemskim pitanjima.

Pojam predmet i funkcija parničkog postupka; shvatanja o pravnoj prirodi parničkog postupka; pravna priroda angloameričke parnice; pravo-zaštitni zahtjev; procesne pretpostavke; prethodno pitanje; osnovna načela, nadležnost sudova /pojam, vrste, atrakcija i sukob nadležnosti/; stranke u parnici; zastupanje u parnici; učešće trećih lica u parnici; suparništvo. Aktivnosti procesnih subjekata u parnici: procesne radnje; rokovi i ročišta; pojam propuštanja i restitucije; tužbe /pojam, vrste, kumulacija, preinačenje, povlačenje, sadržaj i osnov, petutim/. Tok parničkog postupka: dokazni postupak; parnični troškovi; sudsko poravnanje; odbrambene radnje tuženog – sudske odluke /presude i rješenja: pojam, klasifikacija, pravosnažnost/; pravni lijekovi /redovni i vanredni/. Postupak obezbjeđenja; posebni parnični postupci; de lege lata & de lege ferenda.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Da redovno pohađaju predavanja kao temeljni oblik nastave, da iskažu inicijativu, znatiželju, kooperativnost u svim segmentima rada, da pristupe testovima, kao preliminarnim i obaveznim periodičnim načinima provjere znanja apsolviranoga gradiva, da pristupe završnom usmenom ispitu, da javno iskažu svoj stav dobivenom ocjenom njihovog rada, kao i ostale eventualne primjedbe vezano za konkretan nastavni proces i probleme.

Literatura

Čalija – Omanović, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu 2000.

Rajović-Živanović-Momčilović, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci 2001.

Dopunska:

Triva-Dika: Građansko parničko procesno pravo, Zagreb 2004.

Palačković: Parnično procesno pravo, Kragujevac 2004.

Poznić-Rakić-Vodinić, Građansko procesno pravo, "Savremena administracija" Beograd 1999.

Starović-Keča, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu 1998.

Stanković, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, 1998., Čizmović-

Đuričin, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici 1997.

Triva-Belajec-Dika, Građansko parničko procesno pravo, "Narodne novine", Zagreb 1986.

Triva-Belajec-Dika, Sudsko izvršno pravo /opći dio/, "Informator", Zagreb 1984.

Dika-Čizmić, Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, OSCE, Sarajevo 2000.

Zečević, Komentar Zakona o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo 2001.

Omanović, Komentar drafta novog Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, "Magistrat - University Press", Sarajevo 2003.

Daupović-Obradović, Draft novog Zakona o izvršnom postupku u FBiH s komentarom, Nezavisna pravosudna komisija, 2002/03.

OSNOVI PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	1	3	4

Program predavanja

Sticanje osnovnih znanja o pravu intelektualnog vlasništva, kroz upoznavanje studenata sa elementarnim pojmovima i kategorijama ove oblasti, te posebnih pravnih disciplina, koje je sačinjavaju, odnosno prava industrijskog vlasništva i autorskih i srodnih prava. Očekuje se da studenti shvate specifičnosti predmeta zaštite prava intelektualnog vlasništva, te njihov kulturni i posebno ekonomski značaj, kao i tendencija njihove harmonizacije na regionalnom i međunarodnom nivou.

Pojam, nastanak i razvoj prava intelektualnog vlasništva. Posebnosti nematerijalnog dobra kao predmeta zaštite prava intelektualnog vlasništva. Ekonomski i kulturni značaj prava intelektualnog vlasništva. Moderno shvatanje prava intelektualnog vlasništva (regionalizacija, globalizacija i internacionalizacija). Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo. Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS). Karakteristike, sadržaj i pojedine vrste prava industrijskog vlasništva. Karakteristike oblasti autorskih i srodnih prava.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Kontinuirano i redovno pohađanje nastave od strane studenata, te njihovo aktivno učešće u vidu referata ili drugih oblika izlaganja odabranih tema iz ove oblasti (interaktivni rad). Samostalni istraživački rad studenata. Kontinuirano praćenje rada studenata uz pismenu i /ili usmenu provjeru znanja na kraju semestra, koji zajedno utiču na konačnu ocjenu studentovog znanja iz ove oblasti.

Osnovna literatura:

-Slobodan M. Marković, Pravo intelektualne svojine, Magistrat: Pravni fakultet, Sarajevo, 2007.god.;

-Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima u BiH (Sl. glasnik BiH 76/06);

-Zakon o industrijskom vlasništvu BiH (Službeni glasnik BiH br. 03/02).

Dopunska literatura:

- Slavica Krneta, Zakonsko uređenje prava intelektualnog vlasništva u BiH, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 2003.;
- Slobodan M. Marković, Patentno pravo, , Beograd, 1997.;
- Jozo Čizmić, Ogledi iz prava industrijskog vlasništva, Split, 1998.;
- Vesna Besarović, Intelektualna svojina, industrijska svojina i autorsko pravo, Beograd 2000.
- Vesna Besarović, Blagota Žarković, Intelektualna Svojina, Međunarodni ugovori, Beograd, 1999.;
- Zakon o patentima i znacima razlikovanja, (Službeni list R BiH br. 21/93 i 13/94 čl. 108-117 i 118-125);
- Međunarodne konvencije iz oblasti intelektualnog vlasništva.

MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	6

Program predavanja

Historijski razvoj (antička prava, glosatori i postglosatori, statusne škole, razvoj u zemljama kontinentalne Evrope u XIX stoljeću, angloameričke koncepcije u XVIII i XIX stoljeću, američka «revolucija u sukobu zakona», karakteristike savremenog Međunarodnog privatnog prava. Privatnopravni odnosi s elementima inostranosti i načini njihove pravne regulacije; glavni cilj Međunarodnog privatnog prava i njegov položaj u pravnom poretku, opći pogled na izvore, unifikacija nacionalnih zakonodavstava, izvori međunarodnog privatnog prava u EU). Opći dio sukoba zakona sukob zakona na internacionalnom planu, mogućnost neutraliziranja ili relativiziranja sukoba zakona, rješavanje sukoba zakona, metod vezivanja, težišni kontakti, kolizione norme, problem kvalifikacije, incidentalno pitanje, rezerva javnog poretka, fraudulozno ponašanje stranaka, uzvratanje i upućivanje dalje, norme neposredne primjene, problem složenih pravnih poredaka i unutrašnji sukob zakona, primjena stranog prava pred domaćim organima, uloga reciprociteta i retorizije u privatnopravnoj sferi). Posebni dio sukoba zakona (određivanje mjerodavnog prava u pojedinim vrstama privatnopravnih odnosa, statusni, porodični i nasljedni odnosi, stvarnopravni odnosi, obligacioni odnosi).

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Rad studenata manifestirat će se kroz obavezno, redovno i kontinuirano pohađanje i praćenje svih vidova nastave. Nastava će se odvijati putem predavanja, vježbi, te kroz zajednički (seminarske grupe) i individualni rad. Rad studenata tokom predavanja će redovno biti praćen putem zadaca koje se odnose na pojedine tematske jedinice ili kroz samostalnu obradu pojedinih instituta (pojedinačani/ili zajednički rad).

Na kraju semestra slijedi pismena i/ili usmena provjera znanja, uz uvažavanje prethodno ostvarenih rezultata.

Literatura

Edin Muminović: Međunarodno privatno pravo, Sarajevo 2008.

Mirko Živković / Maja Stanivuković, Međunarodno privatno pravo, Opšti deo, 2007.

Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Sl.

list SFRJ br. 43, 1982.)

Dupunska:

Tibor Varadi / Bernadet Bordaš / Gašo Knežević, Međunarodno privatno pravo, Novi Sad 2003.

Milan Pak, Međunarodno privatno pravo, Beograd 2001.

Aleksandar Jakšić, Praktikum za Međunarodno privatno i Međunarodno građansko procesno pravo, Beograd 2004.

Maja Stanivuković / Petar Đundić, Praktikum za Međunarodno privatno pravo (opšti deo), Novi Sad 2007.

Petar Bosnić: Hrvatsko međunarodno privatno pravo, knjiga I, Split, 1999.

Petar Bosnić: Hrvatsko međunarodno privatno i procesno pravo, knjiga II, Split, 2003.

Krešimir Sajko: Međunarodno privatno pravo, Opći dio, Zagreb, 1996.

Đuro Vuković: Međunarodno građansko procesno pravo, Informator, Zagreb, 1987.

Sajko Krešimir, Međunarodno privatno pravo – opći dio, Zagreb, Narodne novine 2005.

PRAVO PRIVREDNIH DRUŠTAVA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	4

Program predavanja

Poslovno pravo. Izvori poslovnog prava i njihova hijerarhija. Subjekti poslovnog prava i njihova sistematizacija. Individualni trgovac. Privredna društva. Društva lica. Društva lica i kapitala. Društva kapitala. Oblici povezivanja društva. Institucije tržišta i kapitala. Banke. Osiguravajuća i reosiguravajuća društva. Društva za upravljanje fondovima. Fondovi. Organizovana i javna tržišta kapitala. Javna preduzeća i kompanije. Zadruge i zadružne organizacije i savezi. Privredne komore i komorske asocijacije. Ostala pravna lica (neprofitne organizacije). Fondacije i zadužbine. Statusno pravo. Statusna obilježja privrednih društava i odgovornost za obaveze u prometu. Imovina privrednih društava i odgovornost za obaveze. Registracija privrednih društava. Zastupanje i predstavljanje privrednih društava. Statusne promjene privrednih društava. Prestanak privrednih društava. Stečaj, likvidacija i reorganizacija privrednih društava. Oblici privrednih društava. Društvo neograničene solidarne odgovornosti. Komanditno društvo. Dioničko društvo. Društvo ograničene odgovornosti. Ostali oblici organizovanja. Banke. Društva i fondovi. Povezivanje društva i njihovi oblici. Posebni oblici poslovnih subjekata. Agencija za osiguranje depozita. Mikrokreditne organizacije. Evropsko preduzeće. Evropska ekonomska interesna grupacija (eeig).

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije). Znanje studenata kontinuirano se prati tokom semestra. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% u formiranju konačne ocjene. Završni ispit se polaže pismeno ili pismeno i usmeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu.

Literatura

Dizdarević, Dioničari i dioničko društvo, Muller, Sarajevo, 2004.

Šefkija Čović, Poslovno pravo-pravo trgovačkih društava, Pravni fakultet Univerziteta u

Sarajevu, 2003.

Esad Vilogorac i Mihret Dizdar, Zakon o privrednim društvima sa komentarom, izdanje «REVIKON», 2000.

Zakon o privrednim društvima, Zakon o bankama, Zakon o javnim preduzećima, Zakon o obrtu, Zakon o postupku upisa u sudski registar.

Dopunska literatura:

Hilmija Šemić, Trgovačko pravo, knjiga I i II – Trgovačko ugovorno pravo, Sarajevo, 2001.

Gorenc, Trgovačko pravo - trgovačka društva, Školska knjiga, Zagreb 2000.,

Ledić, Pravo društava i trgovačko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2002.,

Barbić, Pravo društava, Organizator, Zagreb 1999.,

Vilogorac, Dizdar, Komentar Zakona o privrednim društvima, Revicon, Sarajevo, 2000.,

Trifković, Omanović, Međunarodno poslovno pravo i arbitraža, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2001.,

Draškić, Međunarodno privredno i ugovorno pravo, Beograd 1979.,

Gorenc Vilim i ostali, TRGOVAČKO PRAVO - DRUŠTVA, Zagreb, 1992 ili 1995.

Mirko Vasiljević, Poslovno pravo, Beograd, 2001.

UPRAVNO PRAVO I

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
4	2	6	5

Program predavanja

Uvod. Upravne organizacije. **Upravno-pravni odnos: s obzirom na stvari i s obzirom na lica.** Upravno pravo kao grana prava. Nastanak i razvoj upravnog prava. Sistem upravnog prava. Odnos upravnog prava prema drugim granama prava. Izvori upravnog prava. Nauka upravnog prava. **Upravne organizacije.** Opći pogled na nastanak i razvoj. Struktura rješenja položaja uprave u mehanizmu vlasti-načelo podjele i jedinstva vlasti. Razvoj uprave. Jedinstvo vlasti. Odnos organa uprave sa predstavničkim tijelima i vladom. Djelatnost organa uprave. Djelokrug i nadležnost organa uprave. Vrste organa uprave. Uprava u Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine. Unutrašnja organizacija organa uprave i upravnih ustanova. Odnosi između organa uprave. Odnos organa uprave prema sudovima i nadležnom tužilaštvu. Načela funkcionisanja (rada) organa uprave. Sredstva za rad i radni odnosi. Institucije sa javnim ovlaštenjima. **Upravno-pravni odnos.** Pojam upravno-pravnog odnosa. Subjekti između kojih se može zasnovati upravno-pravni odnos. Razlika između upravno-pravnog i građansko-pravnog odnosa. Nastanak upravno-pravnog odnosa. Vrste upravnih akata. Sadržajni elementi upravnog akta. Pravno dejstvo upravnog akta. Prestanak važenja upravnog akta. Pravosnažnost upravnih akata. Pogrešni upravni akti. Karakter normi koje regulišu upravno-pravne odnose. Upravni ugovor. Upravno pravo s obzirom na lica. Državljanstvo. Zavičajno pravo. Obaveza prijavljivanja prebivališta i boravišta građana. Lično ime. Udruženja građana Javni skupovi. Prava i dužnosti ovlaštenih lica organa unutrašnjih poslova u odnosu na građane. Evidencija i dokazivanje ličnih stanja građana. **Upravno pravo s obzirom na stvari:** Javno pravo. Eksproprijacija. Ostali oblici nastanka državne svojine. Rekvizicija. Obavezni otkup.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.

Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije). Znanje studenata kontinuirano se prati tokom semestra. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% u formiranju konačne

ocjene. Završni ispit se polaže pismeno ili pismeno i usmeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu.

Literatura

prof. dr. Mustafe Kamarić i prof. dr. Ibrahima Festića: Upravno pravo, str. 240-568 .

Dopunska:

prof. dr. Ivo Borković: Upravno pravo, šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Informator Zagreb, 1997., str. 363-537.; prof. dr. Zoran R. Tomić: Upravno pravo, treće, novelirano i prošireno izdanje, Beograd, 1998., str. 327-574.; Prof. dr. Slavoljub Popović: Upravno pravo, opći dio, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, izdavač «Savremena administracija», izdavačko-štamparsko-knjižarska radna organizacija, Beograd 1999., str. 3-482, 649-682, 765-789

FILOZOFIJA PRAVA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	1	4	3

Program predavanja:

Usvajanje i razumijevanje osnovnih pravaca u filozofiji prava i dominantnih političko pravnih doktrina. Dovodjenje u vezu stečenog znanja iz pozitivnih pravnih predmeta sa izvan-pravnim normativnim sistemima kao što su filozofski, religijski i etički. Na sintetički način se otvara mogućnost zaokruživanja znanja na završnoj godini studija. Uspješno ovladavanje sadržajima ovog predmeta: Predstavlja osnov za razumijevanje osnovnih pojmova filozofije prava; Razvija sposobnost kritičkog razmišljanja; Pruža osnovne informacije o temeljnim pravcima u filozofiji prava; Osposobljava studente za razumijevanje političkih doktrina.

Razumijevanje pojma i izvora filozofije prava. Problemski razvoj filozofije prava. Pojam prava. Jezik prava. Argumentacija u pravu. Vrijednosti i pravo. Historija političke filozofije. Novovjekovna politička filozofija. Savremene političke teorije. Teorije demokratije. Elitističke teorije. Socijalizam. Totalitarizam.

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura:

Rosko Paund. «Uvod u filozofiju prava» CID Podgorica 1996.

Bernard Bruneteau «Totalitarizmi», Politička kultura, Zagreb 2002.

Robert Dal «Demokracija i njeni kritičari», CID, Podgorica 1999.

Dejvid Held «Modeli demokratije» Školska knjiga Zagreb 1990.

E. Bloh «Prirodno pravi i ljudsko dostojanstvo», Beograd 1977.

H.L. A. Hart «Pojam prava» Cetinje 1994.

H. Kelzen «Opća teorija države i prava» Beograd 1951.

H. Perelman «Pravo, moral, filozofija» Beograd 1951.

J. Rawls «Teorija pravde», Cetinje 1988.

G. del Vekio «Pravo, pravda, država» Plato, Beograd 1998.

S. Vračar «Strukturalnost filozofije prava» Cetinje 1997.

G. Radbruch «Filozofija prava» Pravni fakultet, Beograd 1998.

L. Fuller «Moralnost prava» CID, Podgorica 1999.

K. Jabloner «Članci o čistoj teoriji prava», Dosje, Beograd, 2001.

F. Rouvillois: Pravo, Rabic, Sarajevo, 2004.

Na početku svake akademske godine studenti će biti obaviješteni o aktuelnoj literaturi iz ove oblasti.

MEĐUNARODNO FINANSIJSKO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Upoznavanje studenata sa međunarodnim finansijsko-pravnim odnosima, tokovima i principima na kojima isti počivaju, subjektima, odnosno institucijama međunarodnog finansijskog prava i integracijama regionalnog i međunarodnog karaktera, te međunarodnim monetarnim sistemom. Osposobljavanje budućih diplomiranih pravnikâ za ravnopravno uključivanje u rasprave i donošenje mišljenja i stavova po pitanjima sadržanim u ovoj nastavno-naučnoj disciplini.

Predmet, razvoj, izvori i principi međunarodnog finansijskog prava. Međunarodni finansijski tokovi i odnosi. Subjekti međunarodnog finansijskog prava. Porezi i problemi oporezivanja u međunarodnom finansijskom pravu. Carinsko-političke mjere i posljedice takvih mjera u međunarodnom finansijskom pravu. Instrumenti i tehnike plaćanja u međunarodnom finansijskom pravu. Pravo deviza i devizno poslovanje u međunarodnim finansijskim odnosima. Međunarodni monetarni sistem.

Obaveze studenata

Oblik nastave: Predavanja, interaktivna nastava – prezentacija – diskusija. Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima. Način polaganja ispita: Ispit se obavlja pismeno.

Literatura

Babić, Mate & Ante, Međunarodna ekonomija, Mate, Zagreb, 2000.

Doernberg, L. Richard, Međunarodno oporezivanje u sažetom obliku, Magistrat i COLPI, Sarajevo, 1999.

Jahić, Mehmed, Finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.

LeRoy Miller, Roger & VanHoose D. David, Moderni novac i bankarstvo, Mate, Zagreb, 1999.

Richard, Doernberg, Međunarodno oporezivanje u sažetom obliku, Magistrat Sarajevo, 1999.

OSMI SEMESTAR

GRAĐANSKO VANPARNIČNO I IZVRŠNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	2	5	6

Program predavanja

Građansko vanparnično procesno pravo: pojam, funkcija i bitna obilježja, - pravna priroda vanparničnog postupka, - mjesto vanparničnog procesnog prava u sistemu prava, - subjekti, načela i razvoj vanparničnog postupka, - sudske odluke, - pravni lijek, pravosnažnost; Posebni vanparnični postupci: uređenje ličnih stanja /oduzimanje-vraćanje poslovne sposobnosti, zadržavanje duševno bolesnih osoba u zdravstvenoj ustanovi, proglašenje nestalih lica umrlim i dokazivanje smrti; /Uređenje porodičnih odnosa (produženje-prestanak roditeljskog prava, oduzimanje-vraćanje roditeljskog prava, dozvola za zaključivanje braka); - Uređenje statusno-imovinskih odnosa (raspravljanje zaostavštine, određivanje naknade za ekspropisane nekretnine, upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima, dioba stvari i nekretnina u suvlasništvu, uređenje međa); - Ostali vanparnični postupci (sastavljanje i ovjeravanje sadržine isprava, čuvanje isprava, amortizacija isprava, sudski depozit).

Izvršno procesno pravo: izvršenje kao pravosudna funkcija, odnos izvršenog postupka prema drugim oblicima izvršenja, načela i pravna priroda izvršnog postupka, subjekti, pretpostavke za izvršenje, odluke i pravni lijekovi u izvršnom postupku, klauzula izvršnosti, opozicioni/opugnacioni prigovor i tužba, vrste izvršenja, obustava i odlaganje izvršnog postupka, protiv izvršenje.

Posebni dio: sprovođenje izvršenja, izuzimanje od izvršenja, izvršenje radi naplate novčanog potraživanja, sredstva izvršenja, izvršenje na pokretnim i nepokretnim stvarima, novčanom potraživanju dužnika, zabrana i prenos potraživanja – radi naplate i umjesto isplate, izvršenje na plati, izvršenje na drugim potraživanjima i pravima; - izvršenje radi ostvarivanja nenovčanih potraživanja: obaveza na radnju, trpljenje, nečinjenje, vraćanje radnika na rad, upisivanje prava u javnu knjigu, davanje izjave volje.

Obaveze studenata

Prisustvo predavanjima i praktikuma, redovni dolazak na nastavu, uz puno učešće i aktivnost u istoj, pristupanje testiranju, kao prethodnom i kvalifikacionom obliku provjere znanja studenata, te javno polaganje završnog ispita, uz mogućnost da se na licu mjesta očituju o rezultatima vrednovanja njihovog rada i učinka, kao i postavljanje zahtjeva za većom ocjenom.

Literatura

Čalija – Omanović, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu 2000.
Rajović-Živanović-Momčilović, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci 2001.

Dopunska:

Triva-Dika, Građansko parničko procesno pravo, Zagreb 2004.

Palačković, Parnično procesno pravo, Kragujevac 2004.
Poznić-Rakić-Vodinelčić, Građansko procesno pravo, „Savremena administracija“ Beograd 1999.
Starović-Keča, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu 1998.
Stanković, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, 1998., Čizmović-Đuričin, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici 1997.
Triva-Belajec-Dika, Građansko parnično procesno pravo, "Narodne novine", Zagreb 1986.
Triva-Belajec-Dika, Sudsko izvršno pravo /opći dio/, "Informator", Zagreb 1984.
Dika-Čizmić, Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, OSCE, Sarajevo 2000.
Zečević, Komentar Zakona o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo 2001.
Omanović, Komentar drafta novog Zakona o parničnom postupku Federacije BiH", "Magistrat - University Press, Sarajevo 2003.
Daupović-Obradović, Draft novog Zakona o izvršnom postupku u FBiH s komentarom, Nezavisna pravosudna komisija, 2002/03.

PROCESNO MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	2	5	5

Program predavanja

Uvod (pojam i vidovi «sukoba jurisdikacija»; vođenje postupka u prisustvu elemenata inostranosti, izvori procesnog međunarodnog privatnog prava, unifikacija na internacionalnom planu, izvori procesnog međunarodnog privatnog prava u EU).

Međunarodna nadležnost (pojam međunarodne nadležnosti, tipovi međunarodne nadležnosti, pojam međunarodnih trgovačkih arbitraža i afirmacija arbitražnog sudovanja, dvostruka međunarodna litis pendencia, regulacija u EU, međunarodna regulacija). Međunarodna pravna pomoć (pojam međunarodne pravne pomoći i njena nezaobilazna uloga, principi na kojima počiva njeno davanje i traženje, redovan i poseban predmet međunarodne pravne pomoći, zamolnica, način komunikacije, međunarodna regulacija). Priznanje i izvršenje stranih sudskih i drugih odluka (pojam eks-teritorijalnog dejstva stranih odluka, različiti pristupi problemu i različiti režimi priznanja u pojedinim zemljama, priznanje i izvršenje stranih i sudskih odluka prema našem međunarodnom privatnom pravu, regulacija u EU, međunarodna regulacija). Priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka (pojam strane arbitražne odluke, režim njihovog priznanja i izvršenja prema našem međunarodnom privatnom pravu, međunarodna regulacija). Pravni položaj stranaca (procesnopravni položaj, potreba za nekim posebnim pravilima postupka kad u njemu sudjeluju strani državljani, pitanje besplatne sudske pomoći, aktorska kaucija, međunarodna regulacija, restrikcije u pogledu sticanja i uživanja pojedinih privatnih prava, kategorizacija prava po dostupnosti).

Obaveze studenata

Rad studenata manifestirat će se kroz obavezno, redovno i kontinuirano pohađanje i praćenje svih vidova nastave. Nastava će se odvijati putem predavanja, vježbi, te kroz zajednički (seminarske grupe) i individualni rad. Rad studenata tokom predavanja će redovno biti praćen putem zadaca koje se odnose na pojedine tematske jedinice ili kroz samostalnu obradu pojedinih instituta (pojedinačani/ili zajednički rad).

Na kraju semestra slijedi pismena i/ili usmena provjera znanja, uz uvažavanje prethodno ostvarenih rezultata

Literatura

Edin Muminović, Procesno međunarodno privatno pravo, Sarajevo 2008.

Tibor Varadi /Bernadet Bordaš / Gašo Knežević, Međunarodno privatno pravo, Novi Sad 2003.

Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Sl. List SFRJ br. 43, 1982.

Dopunska:

Milan Pak, Međunarodno privatno pravo, Beograd 2001.

Dika-Knežević-Stojanović, Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i procesnom

pravu, Beograd 1991.

Aleksandar Jakšić, Praktikum za Međunarodno privatno i Međunarodno građansko procesno pravo, Beograd 2004.

Maja Stanivuković / Petar Đundić, Praktikum za Međunarodno privatno pravo (opšti deo), Novi Sad 2007.

Petar Bosnić: Hrvatsko međunarodno privatno pravo, knjiga I, Split, 1999.

Petar Bosnić: Hrvatsko međunarodno privatno i procesno pravo, knjiga II, Split, 2003.

Krešimir Sajko: Međunarodno privatno pravo, Opći dio, Zagreb, 1996.

Đuro Vuković: Međunarodno građansko procesno pravo, Informator, Zagreb, 1987.

Sajko Krešimir, Međunarodno privatno pravo – opći dio, Zagreb, Narodne novine 2005.

POSLOVNO PRAVO

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	2	5	6

Program predavanja

Ugovorno poslovno pravo: Pojam ugovora i osnovna načela. Načelo ugovornog prava: načelo poštenja i savjesnosti, pojačanje pažnje, neformalnosti i teretnosti. Zaključivanje ugovora. Pregovori i predugovori. Ponuda i prihvatanje ponude. Prećutno zaključivanje ugovora
Poslovni ugovori: Ugovor o prodaji, Ugovor o posredovanju, Ugovor o trgovinskom zastupanju (agenturi), Ugovor o komisiju, Ugovor o uskladištenju, Ugovor o osiguranju, Ugovor o špediciji (otpremanju), Ugovor o građenju, Ugovori o turističkim uslugama, Ugovori o prijevozu – transportu, Ugovor o prijevozu robe morem, Ugovor o prijevozu robe u unutrašnjoj plovidbi, Ugovor o teglenju, Ugovor o prijevozu robe vazdušnim putem, Ugovor o prijevozu robe željeznicom, Ugovor o prijevozu robe drumom, Ugovor o kombinovanom prijevozu robe, Ugovor o prijevozu putnika, Ugovor o prijevozu prtljaga, Novi poslovni ugovori, Ugovor o transferu tehnologije (ugovor o licenci), Ugovor o kontroli kvaliteta i kvantiteta, Ugovor o ulaganju kapitala, Ugovor o dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji, Ugovor o faktoringu, Ugovor o forfetingu, Ugovor o leasingu, Ugovor o frašizingu, Ugovor o obaveznoj distribuciji robe, Ugovor o tajmšeringu (time sharingu), Ugovor o koncesiji.

Vrijednosni papiri: mjenica, ček, obveznica, blagajnički zapis, komercijalni zapis, certifikat i potvrda depozitara i robne hartije od vrijednosti. **Pravo konkurencije:** Pojam, izvori i predmet prava konkurencije; instituti i odgovornosti u pravu konkurencije.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe. Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanje, vježbe, konsultacije). Znanje studenata kontinuirano se prati tokom semestra. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% u formiranju konačne ocjene. Završni ispit se polaže pismeno.

Literatura

Sead Dizdarević, Poslovno pravo, Fakultet za poslovni menadžment, Mostar, 2003.
Sead Dizdarević, Uzorci modernih poslovnih ugovora : najveća zbirka poslovnih ugovora sa primjerima i objašnjenjima / Amax bmr, Sarajevo, 2007.
Miloš Trifković, Milić Simić, Veljko Trivun, Poslovno pravo : ugovori, vrijednosni papiri i pravo konkurencije, Ekonomski fakultet, Sarajevo, 2004.
Mirko Vasiljević, Poslovno Pravo – Ugovorno poslovno pravo, Udruženja pravnika u

privredi, Beograd, 2001.

Zakon o obligacionim odnosima

Dopunska:

Šefkija Čović: "Poslovno pravo", Pravni fakultet u Sarajevu 2003.,

Hilmija Šemić: Trgovačko pravo, knjiga I i II – Trgovačko ugovorno pravo, Sarajevo, 2001.

Kapor, Carić, Ugovori robnog prometa, Naučna knjiga, Beograd, 1990.,

Goldštaj Aleksandar, Privredni ugovorno pravo, Informator, Zagreb, 1974.,

Gorenc, Trgovačko pravo- ugovori, Školska knjiga, Zagreb 2000.,

Gorenc, Trgovačko pravo - trgovačka društva, Školska knjiga, Zagreb 2000.,

Ledić, Pravo društava i trgovačko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2002.,

Vilogorac, Dizdar, Komentar Zakona o privrednim društvima, Revicon, Sarajevo, 2000.,

Vilus, Komentar Konvencije UN-a o međunarodnoj prodaji robe, "Informator" Zagreb, 1981.,

Vilus, Formularni ugovori, Informator, Zagreb

Trifković, Omanović, Međunarodno poslovno pravo i arbitraž, Ekonomski fakultet

Univerziteta u Sarajevu, 2001.,

Draškić, Međunarodno privredno i ugovorno pravo, Beograd 1979.,

Kapor/Carić, Ugovori robnog prometa, R.O. Svetozar Marković, Beograd, 1983 i kasnija izdanja.

Vilim Gorenc, TRGOVAČKO PRAVO – UGOVORI, Školska knjiga, Zagreb, 1995 i kasnija izdanja.

UPRAVNO PRAVO II

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
3	2	5	6

Program predavanja

Imajući u vidu ostvarenje ljudskih prava i sloboda studenti motraju steži temeljita znanja iz upravnog postupka i upravnog spora, te određeni stepen znanja iz materijalnog prekršajnog prava i prekršajnog postupka. Uopšte o upravnom postupku. Dužnost. Načela upravnog postupka. Nadležnost. Stranka i njezino zastupanje. Opštenje organa i stranke. Dostavljanje. Rokovi. Povraćaj u pređašnje stanje. Odražavanje reda. Troškovi upravnog postupka. Dokazivanje. Prvostepeni postupak. Žalbeni postupak. Vanredna pravna sredstva. Izvršenje. Osnovi upravnog spora. Postupak u upravnom sporu. Sudska zaštita ustavom zajamčenih sloboda i prava od pojedinačnih akata i radnji. Pojam prekršaja. Pravni propisi o prekršajima. Materijalno prekršajno pravo. Prekršajni postupak.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe. Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanje, vježbe, konsultacije). Znanje studenata kontinuirano se prati tokom semestra. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% u formiranju konačne ocjene. Završni ispit se polaže pismeno.

Literatura

Upravno pravo, Prof. dr. Mustafa Kamarić i Prof. dr. Ibrahima Festića, od 240 do 568 strane.

Dopunska:

Upravno pravo, Prof. dr. Ivo Borković, od strane 363-537, šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Informator Zagreb, 1997. godine

Upravno pravo, Prof. dr. Zoran R.Tomić, od strane 327-574, treće, novelirano i prošireno izdanje, Beograd, 1998. godine

Prof. dr. Slavoljub Popović – Upravno pravo, opšti dio, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, izdavač "Savremena administracija", izdavačko-štamparsko-knjižarska radna organizacija, Beograd 1999. godine od strane 483-648, te 685-761

Upravno pravo, grupa koautora – Prof. dr. Stevan Lilić, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Prof. dr. Petar Kunić – Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, Doc. dr. Predrag Dimnitrijević – Pravni fakultet Univerziteta u Nišu. Doc. dr. Milan Marković – Pravni fakultet Univerziteta Crne Gore u Nišu, univerzitetski udžbenik, izdavač Savremena

PENOLOGIJA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	1	3	3

Program predavanja

Uvod i svrha modula: Ovim modulom neophodno je obraditi najznačajnije penološke probleme, a težište je stavljeno na pitanja kazni lišenja slobode, koje zbog svog centralnog položaja u sistemu sankcija, i u svijetu i kod nas, predstavljaju najznačajnije naučno područje penologije. Pored kazni lišenja slobode penologija se bavi proučavanjem i ostalih krivičnih sankcija, načinom i postupkom njihovog izvršenja, odnosno njihovim međusobnim odnosom. To ukazuje da penologija mora da predstavlja nauku koja se bavi proučavanjem ne samo krivičnih već i svih drugih kaznenih sankcija koje uopće egzistiraju u krivično (kazneno)-pravnom sistemu zemlje i njihovom efikasnošću sa gledišta uspješne resocijalizacije osuđenih osoba.

Ciljevi modula: Studij Penologije ima za cilj da polaznike upozna sa osnovnim pojmovima i institutima Izvršnog krivičnog prava, koji se odnose na pozitivno-pravna rješenja koja su sadržana u: a) materijalnom krivičnom pravu i to u važećim krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini; b) izvršnom krivičnom pravu i to uvažećim zakonima o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora u Bosni i Hercegovini

Očekivani rezultati nastavnog procesa: Očekivani rezultati studija Penologije odnose se na olakšavanje studentima izučavanja osnovnih pitanja penološke teorije i penitensijarnog prava u svijetu i kod nas. Studenti trebaju izučiti brojna teorijska shvatanja domaće i inostrane krivičnopravne i penološke teorije kao i u komparativnim rješenjima koja su sadržana u savremenom krivičnom zakonodavstvu, čime je podignut nivo aktuelnosti ali i ozbiljnog naučnog promišljanja

Nastavna jedinica- kratki opis(Sadržaj): Pojam i predmet penologije, Historijski razvoj penološke misli, Razvoj shvatanja o pravnom i društvenom osnovu kazne i cilju kazne, Pojava i razvoj kazni lišeja slobode, Savremeni penitensijarni sistem u svjetlu kriminološke i krivičnopravne doktrine, Međunarodni pravni instrumenti i izvršenje krivičnih sankcija, Sistem izvršenja krivičnih sankcija u BiH - Pretpostavke i ustanove za izvršenje KS, Sistem izvršenja krivičnih sankcija u BiH - Izvršenje kazne zatvora, Sistem izvršenja krivičnih sankcija u BiH - Pložaj osuđene osobe, Sistem izvršenja krivičnih sankcija u BiH - Izvršenje ostalih kazni, Sistem izvršenja krivičnih sankcija u BiH- Izvršenje drugih krivičnih sankcija, Sistem izvršenja krivičnih sankcija u BiH, Izvršenja krivičnih sankcija u BiH, Izvršenje drugih krivičnih sankcija, Posjeta instituciji za izvršenje KS.

Vježbe

Vježbe su auditorne. Angažiranost i zainteresiranost studenata za rad u procesu nastave se evidentira i boduje približavajući se obilježjima ECTS sistema. Da bi student stekao pravo na

potpis nastavnika neophodno je da uredno i redovno pohađa predavanja i vježbe.
Na vježbama se izvode i uvježbavaju nastavne oblasti koje su obrađene na predavanjima.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati i učestvovati u predviđenim oblicima rada (predavanja, vježbe, konsultacije), a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne institute izvršenja krivičnih sankcija. Očekivani rezultati studenata u savladavanju pojmova i instituta krivičnopravne zaštite ljudskih prava kontinuirano se prate tokom nastavnih oblika rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenta se provjerava i ocjenjuje tokom nastave kroz testiranje. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih za konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno.

Literatura

- Mladenović-Kupčević Rajka, 2001., Osnovi penologije, Svjetlost, Sarajevo.
- Petrović Borislav, Jovašević Dragan, 2005., Izvršno krivično/ kazneno pravo, Pravni Fakultet, Sarajevo
- Modly D., Šuperina M., Korajlić N., 2008., Rječnik kriminalistike, Strukovna udruga kriminalista, Zagreb.
- Vildana Vranj, Mustafa Bisić, 2009., Primjena propisa o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Bosni i Hercegovini, Sarajevo.
- Izbor aktuelnih preglednih naučnih članaka iz oblasti Penologije.
- Važeći zakoni iz oblasti materijalnog i izvršnog krivičnog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini

Dopunska:

- Milutinović, M.: Osnovi penologije, Beograd, 1985.
- Petrović, B., Gorazd, M.: Kriminologija, Sarajevo, 2004.
- Zakon o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija i izvršenju pritvora u BiH, «Službeni glasnik BiH» br. 13/2005.
- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija Federacije BiH, «Službene novine Federacije BiH», 44/1998.
- Sijerčić-Čolić, H. : Maloljetničko krivično pravosuđe i maloljetnička delinkvencija u BiH. Godišnjak pravnog fakulteta u Sarajevu, XLIV, 2001.

IZBORNA NASTAVNA GRUPA

GRAĐANSKO-PRAVNA

EVROPSKO UGOVORNO PRAVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Ciljevi koji se žele postići u okviru ovog predmeta jesu sticanje osnovnih znanja iz evropskog ugovornog prava. U okviru ovog predmeta sa studentima će prije svega biti obrađeni principi evropskog ugovornog prava.

U okviru ovog predmeta sa studentima će prije svega biti obrađeni principi evropskog ugovornog prava (PECL) i to posebno: zaključenje ugovora, zastupanje, tumačenje, ispunjenje, neispunjenje i pravna dejstva, zastarjelost, ništavost ugovora i sl.

Obaveze studenata

Studenti imaju obavezu pohađati predavanja i aktivno učestvovati u nastavi. Interaktivna saradnja sa studentima, upoređivanje rješenja pojedinih problema u evropskim načelima sa domaćim pozitivnim pravom. Studenti aktivno učestvuju u rješavanju pravnih problema. Pismeno rješavanje praktičnih testova. Pisanjem seminarskih radova studenti se uvode u istraživanje iz oblasti Evropskog ugovornog prava.

Literatura

Herdegen: Europsko pravo, Rijeka, 2003.

Misita: Osnove prava zaštite potrošača Evropske zajednice, Sarajevo, 1997.

Radovan Vukadinović, Uvod u institucije i Pravo Evropske unije, Kragujevac (2008.)

Nikola Gavella et al., Europsko privatno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2002

Dopunska:

Vuković: Međunarodno građansko procesno pravo, Beograd, 1987.

Gorenc, V. / Schwank F., Međunarodna pravila za kupoprodaje placanja i arbitraže, Dio II.:

Becka konvencija o međunarodnoj kupoprodaji robe, RRiF, Zagreb, 1996., str. 19 – 32.

Silvija Petrić, Uvod u načela europskog ugovornog prava (Landova načela), Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci, 2008., str. 1-27.

Silvija Petrić, Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu o obveznim odnosima, u: Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci, v. 27, br. 1, 2006., str. 87- 128.

Pošćic, Ana, Nepoštena klauzula u potrošackim ugovorima, Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci, 43, 2/2006., str. 165-190.

Marko Baretić, Zaštita potrošača u Europskoj zajednici – I. Dio, Hrvatska pravna revija br. 7, 2002., str. 93-108.

Marko Baretić, Zaštita potrošača u Europskoj zajednici – II. Dio, Hrvatska pravna revija br. 8,

2002., str. 50-63.

Silvija Petric, Izvanugovorna odgovornost države za štetu u pravu Europske Zajednice, str. 1 – 32.

Marko Bevanda, Odgovornost proizvođača za štetu od proizvoda, Pravni fakultet u Rijeci Zbornik 24 (2003), 1, str. 277-309.

Andrej Abramović, Osnove budućeg europskog odštetnog prava i neka razmišljanja o tome koliko smo u toj materiji daleko od Europe?, Hrvatska pravna revija br. 7-8/2006., str. 30- 47.

Tatjana Josipović, Zaštita potrošača iz ugovora o timesharingu u Europskoj uniji, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 53 (3-4), 2003., str. 653-670.

Vedran Šoljan, Vladajući položaj na tržištu i njegova zlouporaba u pravu tržišnog natjecanja Europske zajednice, Zagreb, 2004.

Romana Matanovac (ed.), Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji, NN/DZIV, Zagreb, 2006.

Helmut Koziol / Barbara Steininger, European Tort Law 2001, Wien / New York 2001.

Siniša Varga, Upravni postupak za primenu antimonopolskog prava EU, Revija za Evropsko pravo 2005., str. 31.

Milena Lazarević, Prednosti i mane principa harmonizacije i uzajamnog priznavanja kao osnova za napredak u stvaranje Evropskog pravosudnog prostora, Revija za Evropskog pravo 2006., str. 25.

Nevenko Misita, Osnove prava zaštite potrošača Evropske zajednice, Sarajevo 1997.

Enes Bikić, Zastupanje u domaćem pravu i principima Evropskog ugovornog prava, Mostar, Univerzitet "Džemal Bijedić", Pravni fakultet, 2008.

Uniform Law Review, izdanja 1990-2010.

MEĐUNARODNO PRIVREDNO PRAVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja:

I. Uvod, pojam i značaj;

II. Najznačajniji ugovori međunarodnog poslovnog prometa

1. međunarodna prodaja robe; a). Pojam; b). kriterijumi razlikovanja unutrašnje i međunarodne prodaje; c). izvori prava, prava i obaveze ugovornih strana; d). bitna povreda ugovora, raskid ugovora, naknada štete;

2. ugovori o trgovinskim uslugama; a). ugovor o posredovanju- ugovor o posredovanju u međunarodnom prometu; b). ugovor o međunarodnom trgovinskom zastupanju; c). ugovor o komisiju u međunarodnom prometu; d). ugovor o uskladištenju; e). ugovor o osiguranju robe u međunarodnom transportu; f). ugovori o prevozu; g). ugovori o višim oblicima privredne saradnje – ugovor o finansijskom lizingu, ugovor o franšizingu u međunarodnom prometu; h). ostali ugovori međunarodnog poslovnog prometa – osnovne karakteristike;

III. Unificirani trgovinski propisi: 1. Principi evropskog ugovornog prava; 2. UNIDROIT Principi međunarodnih trgovinskih ugovora; 3. Konvencija UN o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe: a). pojam, b). Značaj, c). oblast primjene, d). najznačajnija rješenja i njihova komparacija sa domaćim zakonodavstvom;

IV. Pravni aspekti stranih ulaganja

V. Hartije od vrijednosti i pravni odnosi u vezi sa međunarodnim plaćanjima

VI. Rješavanje sporova iz međunarodnog poslovnog prometa

1. nadležnost sudova, mjerodavno pravo, priznanje i prinudno izvršenje stranih presuda;

2. međunarodne trgovinske arbitraže;

VII. Opšti sporazum o carinama i trgovini (GATT);

VIII. Svjetska trgovinska organizacija (WTO).

Obaveze studenata

Studenti imaju obavezu pohađati predavanja i aktivno učestvovati u nastavi. Interaktivna saradnja sa studentima, upoređivanje rješenje pojedinih problema u evropskim načelima sa domaćim pozitivnim pravom. Studenti aktivno učestvuju u rješavanju pravnih problema. Pismeno rješavanje praktičnih testova. Pisanjem seminarskih radova studenti se uvode u istraživanje iz oblasti Evropskog ugovornog prava.

Literatura

Obavezna :

Trifković/ Omanović, Međunarodno poslovno pravo i arbitraža, Ekonomski

fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2001.

Subotić-Konstantinović, Uvod u međunarodno privredno pravo, Beograd, 1999.

Vilus, Komentar Konvencije UN-a o međunarodnoj prodaji robe,
"Informator" Zagreb, 1981.

Draškić, Međunarodno privredno i ugovorno pravo, Beograd 1979.

Dopunska:

Aleksandar Jakšić, Praktikum za Međunarodno privatno i Međunarodno građansko procesno pravo, Beograd 2004.

Sead Dizdarević: Uzorci modernih poslovnih ugovora : najveća zbirka poslovnih ugovora sa primjerima i objašnjenjima / Amax bmr, Sarajevo, 2007.

International Uniform Law Conventions, Lex Mercatoria and UNIDROIT Principles, Uniform Law Review 2000.

Michael Joachim Bonell, UNIDROIT Principles 2004- The new edition of the Principles of International Commercial Contracts adopted by the International Institute for the Unifikation of Private Law, Uniform Law Review 2004, str. 5.

Jürgen Basedow, Lex Mercatoria and the Private International Law of Contracts in Economic Perspective, Uniform Law Review 2007, str. 697.

Paul Davies, Gower's Principles of Modern Company Law, London 1997.

KRIVIČNO – PRAVNA

KRIMINALISTIKA

OBAVEZNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Studenti se upoznaju sa značajem i ulogom kriminalistike u suzbijanju kriminaliteta, te osnovnim kriminalističkim institutima. Cilj je da studenti ovladaju osnovnim znanjima o metodologiji istraživanja kriminaliteta, tj. kakva je uloga pojedinih državnih organa pretkrivičnog i krivičnog postupka, a primarno tužiteljstva policije. Time se student, u određenoj mjeri, osposobljava za rad u državnim organima koji se bave otkrivanjem, istraživanjem i procesuiranjem kriminala.

Pojam i predmet kriminalistike; Osnovna načela i zlatna pitanja kriminalistike; Opći dio kriminalistike: Kriminalističko-taktičke radnje, Kriminalističko-tehničke metode i sredstva. Posebni dio kriminalistike: metodologija istraživanja općeg kriminala, metodologija istraživanja privrednog kriminala, metodika istraživanja genocida i ratnih zločina, metodika istraživanja maloljetničke delinkvencije, metodika istraživanja prometne delinkvencije.

Obaveze studenata

Redovni studenti su obavezni pohađati predavanja prema utvrđenom fondu sati. Uspješnost studenata u savladavanju osnova kriminalistike kontinuirano se prati tokom nastave i izražava se odgovarajućim bodovima /kreditima/. Znanje studenata se provjerava jednim testom koji će se raditi na predavanjima, što će 50% uticati na konačnu ocjenu koja se utvrđuje na ispitu. Ispit se polaže usmeno ili pismeno, što će zavisi od uvjeta utvrđenog režima polaganja ispita na Fakultetu. Praćenje uspješnosti nastave provodi se anketiranjem studenata pomoću odgovarajućih upitnika.

Literatura

Udžbenici:

- Pavišić, B., Modly, D./1999/: Kriminalistika, Rijeka: Pravni fakultet,
- Aleksić, Ž., Škulić, M./2000/: Kriminalistika, Beograd, Dosije,
- Maksimović, R., et.al. /1998/: Metode fizike, hemije i fizičke hemije u kriminalistici, Beograd, Policijska akademija,
- Nedžad K., Kriminalistička metodika, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo, 2008

Dopunska literatura:

- Bošković, M. /2000/: Kriminalistička metodika II, Beograd, Policijska akademija

- Nedžad K., Kriminalistička metodika, otkrivanja, razjašnjavanja i dokazivanja eksplozija, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, 2009
- Modly, D., Petrović B., Korajlić N., Uvod u kriminalistiku, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo, 2004
- Petrović B., Narko kriminal, Pravni fakultet, Sarajevo, 2004
- Swanson, R.Ch., Chamelin, N. C., Terito, R., “Criminal Investigation” ,Mc Graw Hill, New York, USA. 2003
- Modly, D., Šuperina M., Korajlić N., Rječnik kriminalistike, Strukovna udruga kriminalista, Zagreb, 2008
- Krivkapić, V. /2000/: Kriminalistička taktika I, Beograd, Policijska akademija,
- Krivkapić, V. /1997/: Kriminalistička taktika III, Beograd, Policijska akademija,
- Brnetić, D. /1997/: Suradnja policije i državnog odvjetnika prije početka kaznenog postupka, Policija i sigurnost, broj 3,
- Holyst, B. /1995/: Primjena lasre u daktiloskopiji, IZBOR članaka iz stranih časopisa, broj 1,
- Jefferys, A.J./1996/: Tipizacija DNA: pristup i primjene. IZBOR članaka iz stranih časopisa, broj 1-2,
- Levi, M./1998/: Prljavi novac. IZBOR članaka iz stranih časopisa, broj 1,
- Modly, D./1998/: Priručni kriminalistički leksikon, Sarajevo, Fakultet kriminalističkih nauka,
- Pernose, R. /1998/: Metode tajnog nadzora. IZBOR članaka iz stranih časopisa, broj 4,
- Pilant, L. /1998/: Tajne operacije. IZBOR članaka iz stranih časopisa, broj 4,

VIKTIMOLOGIJA

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Viktimologija

Uvod i svrha modula:

U današnje vrijeme izučavanju zločina nemoguće pristupiti bez poznavanja žrtve. Definicija žrtve, tipologizacija žrtava i prava žrtava polazni su pojmovi koji omogućavaju uspješniju borbu sa zločinom i zločincima. Poznavanje "Viktimologije" pruža mogućnost da sa dovoljno pažnje i razmišljanja pristupi svakoj žrtvi, ili zločinu, ponosob. Na taj način postiže se u potpunosti poštivanje člana 8. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i sloboda, čime se postiže visok nivo profesionalizma i izbjegava sekundarna viktimizacija žrtava.

Ciljevi modula:

Viktimologija kao pravna disciplina proširiti će saznanja o pravdi za žrtve ili pravima žrtava, što je i osnovni cilj ovog modula. Poznavanje tih prava spriječit će njihovo dalje kršenje ili sekundarnu viktimizaciju žrtava, te proširiti spoznaje o funkcioniranju pravne države u skladu sa visokim međunarodnim standardima o poštivanju i zaštiti ljudskih prava.

Očekivani rezultati nastavnog procesa:

Ovaj predmet se ne preklapa sa drugim predmetima, već se nadopunjava i čini jednu zaokruženu cjelinu, te omogućuje studentima široko obrazovanje i znanje koje se može implementirati u praksi i to u sljedećim zanimanjima: organi unutrašnjih poslova, pravosuđe, državna uprava, carine, sigurnosne agencije, ne vladinim institucijama i drugim službama koje rade na sprečavanju i suzbijanju zločina i postizanju odgovarajuće moralne i materijalne satisfakcije za žrtve.

Nastavna jedinica- kratki opis (Sadržaj): Viktimologija (pojam, predmet i metodi), Odnos viktimologije s drugim naučnim disciplinama, Prava žrtava i tipologizacija, Primarna i sekundarna viktimizacija, Žrtva kao pasivni i aktivni izvor informacija, Žrtve i počinitelji ubistva, Žrtve samoubilačkog akta, Žrtve u seksualnim deliktima, Žrtve nasilja u porodici, Žrtve ekološkog kriminaliteta, Žrtve u saobraćajnim nesrećama, Viktimizacije povezane sa organiziranim kriminalitetom (narkomanija, trgovina ljudima i ljudskim organima, prostitucija id r.), Žrtve flagrantnog i intenzivnog kršenja ljudskih prava, Žrtve zloupotrebe moći i autoritarne vlasti, Žrtve genocida, ratnih zločina i terorizma, Prava za žrtve.

Obaveze studenata

Obaveza redovnih studenata, tj. onih koji su sa ponudjene liste izbornih predmeta izabrali ovu nastavnu disciplinu je da pohađaju predavanja, da obavljaju konsultacije prema utvrđenom fondu nastavnih sati, da ukoliko se opredjele, izrade i odbrane seminarski rad prema izabranoj ili dodijeljenoj temi; uspješnost studenta u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvodjenja svih oblika nastavnog rada, a konacna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uslovima koji budu važili na Fakultetu.

Literatura

Udžbenici:

- 1) Alija Ramljak; Borislav Petrović, 2005., Viktimološki pojmovnik, Udruženje dipl. kriminalista BiH, Sarajevo.
- 2) Alija Ramljak; Haris Halilović, 2004., Viktimologija, Fakultet kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.
- 3) Azra Adžajlić-Dedović, 2004., Nasilje u porodici razvojna studija u BiH, Fakultet kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.
- 4) Hasan Balić, 2001., Bosanska kataklizma: studija slučaja Foča, Magistrat, Sarajevo.
- 5) Korajlić N., 2008., Kriminalistička metodika, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo.
- 6) Modly D., Šuperina M., Korajlić N., 2008., Rječnik kriminalistike, Strukovna udruga kriminalista, Zagreb.
- 7) Zvonimir Šeparović, 2001., Viktimologija, Pravni fakultet Univerziteta u Zagrebu, Zagreb.

Dopunska:

Viktimo logija (studije o zrtvarna), "Informator", Zagreb, 1998., (autor: Z. Separovic);
Krivicni zakon Bosne i Hercegovine, ("Sl. glasnik BiH", br.3/2003);
Krivicni zakon Federacije Bosne i Hercegovine, ("Sl. glasnik FBiH", br. 36/2003);
Zenevske konvencije o zastiti zrtava rata iz 1949. godine;
Konvencija o sprijecavanju i kaznjavanju zlocina genocida iz 1948. godine;

PRIVREDNO – PRAVNA

PRAVO KONKURENCIJE

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Studenti savladavaju kompleksni pojam konkurencije – strukturu tržišta, uslove obavljanja poslovnih aktivnosti i način ponašanja poslovnih subjekata na tržištu. Studenti stiču osnovne pojmove o istorijskom razvoju ovog instituta, u cilju boljeg razumijevanja pozitivnopravnog okvira u BiH.

Pojam prava konkurencije. Anitmongolsko pravo. Monopolitički sporazumi. Monopolističko djelovanje. Pravo nelojalne konkurencije. Nelojalna konkurencija. Špekulacija. Ograničenje jedinstvenog tržišta. Sankcije za narušavanje slobodne /tržišne/ konkurencije – ograničenja tržišta.

Obaveze studenata

Studenti su dužni redovno pohađati sve ponuđene oblike nastave i u njima aktivno učestvovati, o čemu se vodi evidencija. U toku semestra studenti su obavezni izraditi po jedan esej na zadatu ili izabranu temu iz prava konkurencije. Provjera znanja vrši se kontinuirano – najmanje jedan test u semestru. Predispitna aktivnost studenta učestvuje sa 70% u formiranju završne ocjene (20% aktivnost, 25% pismeni rad, 25% test). Završni ispit se odvija pismeno ili pismeno i usmeno u zavisnosti od utvrđenog režima polaganja ispita na Fakultetu.

Literatura

Rizvanović, Edin, Državna pomoć u zemljama Europske unije, iskustva za Bosnu i Hercegovinu, Štamparija Fojnica, Fojnica, 2005.

Trifković/Simić/Sultanović, Poslovno pravo, Šahinpašić, Sarajevo, 1997, str 409-445.

Miloš Trifković, Pravo konkurencije, Svjetlost, Sarajevo, 1981.

Mirko Vesiljević, Poslovno pravo, dio koji se odnosi na pravo konkurencije (str 483-490), Udruženje pravnikâ u privredi Jugoslavije, Beograd, 2001. godine

Zakon o konkurenciji, Zakon o vanjsko-trgovinskom poslovanju, Zakon o trgovini.

PORESKO PRAVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Cilj ovog predmeta je upoznavanje studenata sa poreskim sistemom i elementima poreskog sistema, fiskalnim odnosima i načinima raspodjele fiskalnih ovlasti između različitih političko-teritorijalnih jedinica unutar jedne države, kompariranje poreskih sistema razvijenih, zemalja u razvoju i zemalja u procesu tranzicije s naznakama o njihovim osobenostima, zatim sa komparativnim poreskim sistemima susjednih zemalja, te sa pravnom regulativom poreza unutar Evropske unije i poreskim sistemom Sjedinjenih Američkih država uz razmatranje poreskih reformi u kontekstu harmoniziranja poreskih sistema unutar ekonomskih integracija i postojanja potrebe za poreskom koordinacijom, kao i budućnosti poreskih reformi u svijetu. Poresko pravo i poreski sistem. Razlike u poreskim sistemima suvremenih država. Kompariranje poreskih sistema prema stupnju razvijenosti država. Komparativni poreski sistemi.

Obaveze studenata

Oblik nastave: Predavanja, interaktivna nastava - prezentacije - diskusija. Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave: Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima. Način polaganja ispita: Ispit se obavlja pismeno i/ili usmeno.

Literatura

Alijagić, Mehmed, Poreski menadžment i poreski konsalting, Fakultet za poslovne studije, Banja Luka, 2006.

Alić, Ševal, Porez na dodanu vrijednost i efikasnost poreskog sistema, Feri, Tuzla, 2002.

Kikanović, Mirsad, PDV-teorija i praksa, Penn, Tuzla, 2005.

Brummerhoff, Dieter, Javne financije, VII - izdanje, Mate, Zagreb, 2000.

Hitiris, Theo, European Union Economics, Prentice Hall, 4.th edition, 1997.

Musgrave, Peggy & Richard, Javne financije u teoriji i praksi, V - izdanje, Institut za javne financije, Zagreb, 1993.

Ristić, Žarko, Komparativni fiskalni sistemi, Službeni list, Beograd, 1992.

Rosen, S. Harvev, Javne financije, V - izdanje, Institut za javne financije, Zagreb, 1999.

Popović, Dejan, Poreski sistem, Dosje, Beograd, 1999.

Skupina autora, Javne financije u Hrvatskoj, UF, Zagreb, 1999.

U toku izvođenja nastave studentima može biti ponuđena i druga aktuelna literatura.

Relevantni propisi iz oblasti poreza koji su na snazi u pravnom sistemu BiH

DRŽAVNO – PRAVNA

UPRAVNO PRAVO – POSEBNI DIO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Cilj predavanja jeste upoznati studente sa specifičnostima pojedinih upravno-pravnih oblasti, te u vezi s tim upravno-pravnih poslova i postupaka, kao materije kojoj se u okviru obaveznog predmeta Upravno pravo I i Upravno pravo II ne ostavlja dovoljno prostora za izučavanje. Radi se o takvim upravnim oblastima koja su uređena i drugim zakonima, pa propisi o upravnom postupku imaju supsidijaran karakter. Takvi su poslovi iz oblasti poreza i carina, zdravstva, osiguranja, socijalne zaštite, obazovanja, stambeni poslovi i poslovi prostornog uređenja, neka pitanja iz oblasti porodičnog (roditeljskog i starateljskog) prava, i sl. Studentima će biti predstavljeni propisi iz najvažnijih i aktuelnih posebnih upravnih oblasti, što u svakom slučaju odgovara ideji i svrsi izbornog predmeta.

Obaveze studenata

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rad) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura

Primarna literatura i izvori za izučavanje izbornog predmeta Upravno pravo – posebni dio bit će pozitivni propisi za svaku pojedinu oblast.

Sekundarna literatura :

Prof. dr. Đuro Gatarić, Upravno pravo, posebni dio, "Narodne novine", Zagreb, 1978.

Boris Ljubanović, Posebni upravni postupci u Republici Hrvatskoj, Hrvatska javna uprava, god. 6. (2006.), br. 3, str. 5–22,

(http://www.iju.hr/HJU/HJU/preuzimanje_files/2006-3%2001%20Ljubanovic.pdf)

Napomena : Na početku svake akademske godine studenti će biti obaviješteni o aktuelnoj literaturi iz ove oblasti.

DIPLOMATSKO I KONZULARNO PRAVO

IZBORNI PREDMET			
P	V	Σ	ECTS
2	-	2	2

Program predavanja

Osnovni cilj predmeta. Diplomatsko i konzularno pravo jeste upoznavanje studenata sa teoretskim i historijskim razvojem diplomatskog i konzularnog prava, upoznavanje sa osnovnim načinima predstavljanja država u međunarodnim odnosima, te strategijama diplomatskog djelovanja.

Diplomacija u sastavu međunarodnih odnosa: nastanak diplomacije, diplomacija u sastavu Evropske ravnoteže snaga, od klasične prema suvremenoj diplomaciji, diplomacija između dva svjetska rata, diplomacija hladnog rata, politika detanta, novi svjetski poredak. **Strategije diplomatskog djelovanja:** pojam, moderna diplomacija, diplomacija između oblika i sadržaja, kvalitete uspješnog diplomate, funkcije diplomacije. **Multilateralna diplomacija. Konzularno pravo. Konzularne funkcije. Olakšice, privilegije i imuniteti.**

Obaveze studenata

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada). Vršit će se kontinuirana provjera znanja i praćenja rada studenata. Od studenata se očekuje aktivno učestvovanje, koje podrazumijeva pripremanje materijala te postavljanje pitanja i izlaganja o zadatoj temi. Vrednovat će se svi oblici rada.

Literatura

Radovan Vukadinović, Politika i diplomacija, Politička kultura, Zagreb, 2004.
Stanko Nick, Diplomacija, Metode i tehnike, BARBAT, Zagreb, 1997.
Stjepan Berković, Diplomatsko i konzularno pravo, Zagreb, 1997.